

«ՎԷՄ» երկամսեայ հանդէս մշակոյթի եւ դասնութեան

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ (1933-1939)

Ավելի քան 200-ամյա հայ մամուլի պատմության ընթացքում հասարակական-քաղաքական ուղղվածության պարբերականների թիվն այնքան էլ մեծ չէ, իսկ ահա գիտական լուրջ արժեք ունեցող հանդեսները կարելի է մատների վրա հաշվել: Անշուշտ, այդպիսիք երբեմն գուգահեռաբար նաև գիտամշակութային դերակատարություն են ունեցել: 20-րդ դարն այդ առումով որոշակի զարթոնք է արձանագրել, անգամ Մեծ եղեռնը վերապրած Սփյուռքում, որտեղ կարծես թե իր ուժն ու եռանդը սպառած ժողովուրդը թվում է՝ պետք է բավարարվեր լավագույն դեպքում օրաթերթերով:

Սակայն, արդեն 1922թ. Բոստոնում սկսվեց հրատարակվել «Հայրենիք»-ը, իսկ դրանից ընդամենը 10 տարի անց Փարիզում՝ 1933թ. սկիզբ առավ մեկ այլ հանդէս՝ «ՎԷՄ»-ը: Ինչ խոսք, այն «Հայրենիք»-ի համեմատ կարճատև կյանք ունեցավ, բայց և այնպես իր ուրույն հետազոտչական թողեց, ի գորու եղավ ներկայացնել ու պահպանել սեփական դիմագիծը, իսկ խմբագիրներ Ռ. Դարբինյանի ու Ս. Վրացյանի «հեռակա մրցակցությունը» փոխադարձաբար արդյունավետ եղավ: Ավելին, ժամանակի հետավորությունից հարկ է փաստել, որ «ՎԷՄ»-ը Եվրոպայի ու Մերձավոր Արևելքի հայօջախների համար ավելի կարևոր դերակատարություն ունեցավ, քան «Հայրենիք»-ը:

Ինչ խոսք, այդ ամենում թե՛ հանդեսը և թե՛ ժամանակի ու ապագայի ընթերցողները պարտական են առաջին հերթին «ՎԷՄ»-ի խմբագրին՝ Սիմոն Վրացյանին, որին առանձնակի ներկայացնելու անհրաժեշտություն չկա: Նրա խմբագրած-հրատարակած պարբերականների թիվը մեկ տասնյակի է հասնում, իսկ գրքերն իրենց արժանի տեղն են զբաղեցնում հայոց նորագույն քաղաքական հուշագրության մեջ¹:

¹ Տե՛ս Անկախ և Միացեալ Հայաստան, Երևան, Պոսթըն, 1920: Բանակցութիւններ Ազգային Պատվիրակութեան և Հայաստանի Պատվիրակութեան միջև, Պոսթըն, 1920: Խարխափումներ, Պոսթըն, 1924: Հայաստանի Հանրապետութիւն, Փարիզ, 1928, Պէյրուք, 1958, Թեհրան, 1982, Երևան, 1993: Հայաստան և Ափիւռք, Թեհրան, 1956: Հայաստանը բոլշեւիկեան մուրճի և թուրքական սալի միջև, Պոսթըն, 1941, Պէյրուք, 1953: Կեանքի ուղիներով, հ. Ա., Գահիրէ, 1955, հ. Բ.-Ձ., Պէյրուք, 1960, 1963, 1965-1967: Հին թղթեր նոր պատմութեան համար, Պէյրուք, 1962: Անձինք նուիրեալք: Պէյրուք, 1969: Ինչո՞ւ և ինչպե՞ս խորհրդայնացաւ Հայաստանը, Թեհրան, 1982: Սրբկածին Դրոն, Պէյրուք, 1996:

Մեկ կարևոր հանգամանք ևս: Ս. Վրացյանը, լինելով ՀՅԴ անվանի գործիչ, «ՎԷՄ»-ը գուտ կուսակցական պարբերական չդարձրեց՝ միաժամանակ պահպանելով նրա գաղափարաքաղաքական ուղղվածությունը: Հարկ է շեշտել սակայն, որ այս հանդեսի վերաբերյալ ասվածն ու գրվածը կիսատ կմնա այնքան ժամանակ, քանի դեռ չեն հրապարակվել թե՛ «ՎԷՄ»-ի և թե՛ հատկապես՝ Ս. Վրացյանի արխիվային դիվանները:

«ՎԷՄ»-ը հրատարակվել է որպես «Երկամսեայ հանդես մշակոյթի և պատմութեան», չնայած հետագա տարիներին նրա պարբերականությունը խախտվել է: «ՎԷՄ» անունը նկարել էր երիտասարդ գրող և նկարիչ Եղիա Գասպարյանը:

Իր առաջին իսկ խմբագրականով Ս. Վրացյանը ներկայացրել ու հիմնավորել է «ՎԷՄ»-ի հրատարակության նպատակներն ու խնդիրները. «Թերթ ու պարբերական շատ ունինք արտասահմանում, կարելի է ասել՝ շոքայութեան աստիճան շատ, այդ պատճառով այս նոր հանդէսը ոմանց կողմից, թերևս, դիտուի ուժերի և նիւթական միջոցների աւելորդ սպառում: Մեզ թում է, որ այսպէս մտածողները կը սխալուեն: Մեր համոզումով «ՎԷՄ»-ը ծնունդ է կեանքի իրական պահանջի: Ի՞նչ է լինելու «ՎԷՄ»-ի նպատակը, նրա զբաղումի հիմնական առարկան: Երկու խօսքով՝ **ՄՇԱԿՈՅԹ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ**»²:

Համոզված լինելով, որ «մշակոյթը իր էութեամբ ազգային է», «ՎԷՄ»-ի խմբագիրը խնդիր էր դնում «բարձրացնել ու կատարելութեան հասցնել»³ հայ մշակոյթը: Միաժամանակ, հարցը քննարկելով քաղաքական տեսանկյունից՝ նա հստակ կերպով գնահատում էր խորհրդային և Սփյուռքի իրականության պայմաններում հայ մշակոյթին սպասվող փտանգավոր մարտահրավերները. «Հայ մշակոյթն էլ իր գոյութեան պայմաններով և զարգացման հնարաւորութիւններով գտնուում է երկու տրամագծօրէն տարբեր միջավայրերի ազդեցութեան ներքոյ - այնտեղ՝ առարկայ ընկերային խելացնոր փորձերի, այստեղ՝ ուժացման ու փոշիացման սպառնալիքի տակ»⁴: Նման իրադրությունում երկուսի համար էլ «ստիպողական» էր համարվում «ինքնապաշտպանութիւնը, ազգային մշակոյթի, հետևաբար և ազգային հաւաքական գոյութեան հնարաւորութիւնների ամրապնդման պահանջը: Այնտեղ՝ պաշտպանել **բռնի** այլասերման և ապագայնացման դէմ. այստեղ՝ պաշտպանել **ազա՛տ** այլասերման և ապագայնացման դէմ»: Վերոնշյալի առումով «ՎԷՄ»-ը իր խնդիրն էր համարում. «Վեր հանել անցեալի ու ներկայի արժէքները, շնչել ազգային մշակոյթի մթնոլորտում, համակել, ապրել ու ոգևորել հայ արւեստով ու գրականութեամբ, մեր սքանչելի ժողովրդի մտքի ու բազուկի, նրա անշէջ լոյսի պէս դարեր ու դարեր վառուող հանճարի ստեղծագործած արգասիքներով»⁵:

Ազգային դիմագծի պաշտպանության և հարստացման առումով նույնքան կարևոր ազդակ էր համարվում պատմությունը, որպեսզի ներկան ու ապագան «առողջ ու հաստատուն» հիմքերի վրա դրվի: Նշյալ տեսակետից հայ մտավորականության կատարելիք աշխատանքը Ս. Վրացյանը գնահատում էր «չափազանց մեծ» և մանավանդ՝ նորագույն շրջանի պատմության ուսումնասիրությունը համարում էր «ՎԷՄ»-ի «զբաղումի գլխաւոր առարկան»⁶:

² «ՎԷՄ», Ա. տարի, թ. 1, 1933, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 1:

³ Նույն տեղում:

⁴ Նույն տեղում, էջ 2:

⁵ Նույն տեղում:

⁶ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 3:

Նկատի առնելով բաժանորդագրության կարևորությունը հանդեսի գոյության շարունակականության համար՝ խմբագրությունը տարբեր երկրներում համապատասխան գործակալներ էր նշանակել: Ներկայացնենք նրանց առաջին կազմը. Ֆրանսիա՝ Լ. Գեռնյան, Հունաստան՝ «Նոր Օր», Կիպրոս՝ Ա. Մահտեսյան, Բուլղարիա՝ Հ. Տեվեճյան, Պարսկաստան՝ Խ. Մելքունյան, Հ. Մուրադյան, Վ. Հովհաննիսյան, Ռումինիա՝ Ե. Սարգսյան, Եգիպտոս՝ Գ. Մխիթարյան («Հուսաբեր»), Սիրիա՝ Հ. Սիմոնի, Հ. Ապաճյան, Ս. Պոյաճյան, Իրաք՝ Մ. Սոսոյան, Հարավային Ամերիկա՝ «Արմենիա»: Հավելենք, որ գործակալների աշխարհագրությունն ու կազմը ժամանակի ընթացքում փոփոխվել է: Հանդեսի բաժանորդագրությունը տարեկան չէր, այլ ըստ վեց համարի:

Վերոնշյալի հետ կապված հետաքրքիր է նաև առաջին տարեշրջանի ավարտին՝ 1934թ. սեպտեմբերի 1-ին, «Վեմ»-ի բաժանորդագրության թվական ցուցանիշները. Ֆրանսիա – 165, Սիրիա – 98, Իրան – 82, Հյուսիսային Ամերիկա – 62, Ռումինիա – 50, Հարավային Ամերիկա – 31, Բուլղարիա – 26, Եգիպտոս – 26, Իրաք – 20, Կիպրոս – 18, Հունաստան – 18, Պաղեստին – 10, Սուդան – 6, Հաբեշտան – 6, Հնդկաստան – 2, Կուրա – 2, Շվեյցարիա – 1, Լեհաստան – 1, Անգլիա – 1, Գերմանիա – 1, Անդրհորդանան – 1, Կոնգո – 1, ընդհանուր – 631, հատվածաճառ – 90: Այս քանակը չէր ընդգրկում մամուլին և աշխատակիցներին ուղարկված համարները⁷:

Հանդեսի կենսագործունեությունն ապահովելու տեսանկյունից ցավալի փաստ էր բաժանորդագրի վճարման պարբերական ուշացումները, ինչի մասին խմբագրությունը ստիպված էր մշտապես համապատասխան հիշեցումներ տպագրել⁸: Հարկավ, այս նույն մտահոգությունը հայ պարբերականների անբաժան ուղեկիցն էր և է՝ նաև այժմ:

Հենց այդ «ցավն» էր պատճառը, որ 1938թ. ավարտին խմբագրությունը ճարահատյալ հերթական անգամ հետևյալ հորդորն էր ուղղում ընթերցողներին. «Պէտք է խոստովանել, որ հեշտ չէր մեր անցած ճամբան: Մանաւանդ վերջին տարիների նիւթական ծանր պայմաններում «Վեմ»-ը շատ դժուարութիւններ կրեց, բայց այն ջերմ համակրանքն ու սէրը, որ նա գտաւ ընթերցողների և հայ մշակոյթով ապրող մտատրականութեան կողմից, մոռացնել են տալիս ամէն գրկանք ու ներդրօին: Պէտք է ասենք նաև, որ բարոյական տեսակէտից մենք կատարելապէս գոհ ենք «Վեմ»-ից, նա իր շուրջ համախմբեց և ունի մեր մտատրականութեան ընտրանին և ընթերցողների լայն շրջաններ: Սէկ խնդիր – ժամանակին ուղարկեն իրենց բաժնեգինը»⁹: Խմբագրությունն անգամ պարբերաբար հանդեսի էջերում տպագրում էր տարբեր անհատների ու հաստատությունների «Վեմ»-ի համարներ նվիրողների անունները¹⁰:

⁷ Տե՛ս Բ. տարի, 1934, ք. 4, 1934, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 139-142:

⁸ Տե՛ս Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 126; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 127; Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԲ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 117; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 118; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 109:

⁹ Տե՛ս Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 109-110:

¹⁰ Տե՛ս մանրամասն՝ Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 151; Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 142; Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 133; Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 126; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, էջ 125; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 127; Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 117; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 119; Ե. տարի, 1937, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 118; Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 111:

Եվ ի՞նչ, արդյոք այդ ամենը տալիս էր ցանկալի արդյունք: Ստիպված ենք փաստել հակառակը և այդ առիթով հարկ ենք համարում մեջբերել հանդեսի հերթական խմբագրականից մի քանի խոսույն հատվածներ, քանզի դրանք ունեն նաև արդիական հնչեղություն. «Յայտնի է արդէն, որ վարդ ու շուշաններ չեն ցանուած հայ գրականութեան ճանապարհին, և, բնականաբար, «Վէմ»-ն էլ զերծ չեղաւ հայ մամուլին վերապահուած բարոյական, բայց, մանաւանդ, նիւթական դժուարութիւններից»:

«Վէմ»-ը հիւրընկալ ասպարէզ է, առանց դիրքի ու դաւանանքի խտրութեան, հայ գրչի բոլոր մշակների համար, որոնք անշահախնդիր սիրով նուիրուած են և կամենում են ծառայել հայ մշակոյթին և հայ անցեալի ուսումնասիրման գործին»:

«Ջարմանալի բան. հայ մարդը, որ գործնական կեանքի բոլոր ասպարէզներում ճանաչուած է իբրև պարտաճանաչ վճարող և ուրիշի սեփականութիւնը յարգող, հայերէն գրքի ու թերթի համար դրամ վճարել չի սիրում և հրատարակչից ու խմբագրից իւրացրած դրամը գողութիւն չի համարում: Հայ մարդը ամէն բանի համար դրամ չի խնայի, բայց երբ հերթը հայ գրքին ու թերթին գայ, հազար տեսակ հնարամտութեան կը դիմէ, պարտականութիւնից խուսափելու համար: Հայ հրատարակչի ու խմբագրի դրամը իւրացները, կարծես, բնական և արդար է համարվում»:

«Վերջին հաշուվ, հայ գիրքն ու մամուլը պահողը, նրանց նիւթական միջոց հայթայթողն էլ, այսպէս կոչուած «հասարակ ժողովուրդն» է՝ հայ աշխատատուրը՝ արհեստատուրը, բանուորը, առևտրականը, նա, որ քրտինքով է ապրում և յարգանք ունի դէպի ուրիշի աշխատանքը: «Վէմ»-ի շուրջ 700 վճարող բաժանորդների շարքում մատի վրա են հաշուում մտաւորականներն ու հարուստները – բոլորը գրեթէ աշխատատուր մարդիկ են: Սրանց անվերապահ քրտինքով է ապրել «Վէմ»-ը մինչև այժմ: Սրանց վրա է մեր յոյսը և ապագայում¹¹»:

* * *

«Վէմ»-ն ունեցել է հետևյալ կառուցվածքը. 1. Խմբագրականներ, 2. Հոդվածներ, 3. Հին թուղթեր, 4. Նոր թուղթեր, 5. Անցյալը, 6. Կյանք և մշակույթ, 7. Գիրք և մամուլ, 8. Գրախոսական: Բազմազան էր հանդեսի հետաքրքրությունների շրջանակը: Առկա հոդվածներն ու վավերագրերի հրապարակումներն արտացոլում էին ՀՅԴ ու նրա գործիչների (հուշեր, նամակներ), հայկական հարցի, հայ ազգային-ազատագրական պայքարի, Մեծ եղեռնի, Առաջին աշխարհամարտի պատմությունը: Կարևոր տեղ էր հատկացվել Հայաստանյայց եկեղեցու պատմությանը, հայագիտության առանձին ճյուղերի՝ գրականագիտության (Ֆիրդուսի, Քուչակ, Սայաթ Նովա, Բաֆֆի, Թումանյան, Շիրվանզադե և այլք), թատերագիտության, ճարտարապետության, երաժշտագիտության (Կոմիտաս), տպագրության պատմության ուսումնասիրությանը: Տեղեկատվություն էր տրվում սփյուռքահայ գաղթօջախների, Խորհրդային Հայաստանի կյանքի, մամուլի և գրքերի, հանդեսի հրատարակման տարիներին վախճանված գործիչների վերաբերյալ (ընդ որում՝ նրանցից մի մասի վերաբերյալ մնալով միակ աղբյուրը):

Հավելվածի տեսքով հանդեսի էջերում հրատարակվել են Վահրամ Եպիսկոպոս Մանկունու «Գէորգ Դ. և իւր ժամանակը (1812-1882)» և Գիւտ Մխիթարեանի «Պրագիլահայ գաղութը. Սկիզբէն մինչև մեր օրերը» աշխատությունները:

¹¹ Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, էջ 1-3:

«ՎԷՄ»-ում հրատարակվել է ընդհանուր առմամբ 409 միավոր նյութ (այդ թվում՝ 108 հոդված, 56 գրախոսական), ինչը նրա կարճատև գոյության համար արդեն խոսուն թիվ է: Առանձնակի հիշատակության է արժանի հանդեսի պատկերազարդ լինելու պարագան՝ հրապարակվել են 63 լուսանկարներ, որոնց մեծ մասի առումով «ՎԷՄ»-ը կրկին շարունակում է մնալ միակ աղբյուրը:

«ՎԷՄ»-ին աշխատակցել են մշակոյթի, գիտության և ազգային-քաղաքական կյանքի նշանավոր գործիչներ Ն. Ադոնցը, Ն. Աղբալյանը, Ա. Աստվածատրյանը, Ռ. Բերբերյանը, Գ. Գյոզալյանը, Ա. Գյուլխանդանյանը, Դրաստամատ Կանայանը, Հ. Չավրյանը, Վ. Թորգոմյանը, Հ. Իրազեկը (Տեր-Հակոբյան), Ա. Խոնդկարյանը, Վ. Մինախորյանը, Շ. Նարդունին, Ա. Ջամալյանը, Արմեն Սևանը (Հովհաննես Տէվճյան), Հ. Սիրունին, Վ. Փափազյանը, Հ. Քյուրտյանը: Բնականաբար, հանդեսի գլխավոր հեղինակը հենց ինքը՝ խմբագիր Սիմոն Վրացյանն էր:

Հանդեսի մատենագիտությունը կազմել ենք ըստ նրա կառուցվածքային բաժանումների՝ այբբենական սկզբունքով: Հեղինակ չունեցող նյութերը մեծ հավանականությամբ պատկանում են Ս. Վրացյանի գրչին: Ուղիղ փակագծերի և տողատակերի ծանոթություն-հավելումները մերն են: Մնացածը հրապարակվում է՝ պահպանելով հանդեսի 1930-ականների ուղղագրությունը:

Ավարտելով ներածականը, հավելենք, որ «ՎԷՄ»-ի վերջին թվահամարն ունի մատենագիտական հետևյալ տվյալները. «1939, Ձ. տարի, թիւ 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., [80 էջ]: Մինչդեռ, նախորդ համարն ուներ հետևյալ պատկերը. «1938, Ձ. տարի, թիւ 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԳ.»»: Այսինքն՝ ըստ մամուլի հրատարակման և մատենագիտության կանոնների նոր համարը պետք է լիներ «Է. տարի, թիվ 1» (6 համարանոց տարեշրջանի սկզբունքը մինչ այդ արդեն խախտվել էր): Մակայն, Ս. Վրացյանը պահպանել է 1938թ. համարների շարունակականությունը, բայց մյուս կողմից էլ վերջին համարը կիսատ է մնացել, ինչն ապացույց է, որ Ս. Վրացյանը հանդեսի հրատարակությունը դադարեցնելու վերջնական նպատակ չի ունեցել, հակառակ դեպքում՝ համապատասխան խմբագրականով այդ մասին կձանուցեր ընթերցողներին:

Այսինքն, «ՎԷՄ»-ի հրատարակումը կիսատ է մնացել, ուստի այսօր՝ նրա մատենագիտության ներկայացումով, ամփոփում ենք 1930-ականներին արված մեծ գործը՝ ակնկալելով Սիմոն Վրացյանի կարևոր առաքելության շարունակությունը:

Ա. Հ.

APPENDIX “VEM” TWO-MONTHLY MAGAZINE OF CULTURE AND HISTORY

ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

1. **Խմբ.**, [Զրատարակության նպատակները], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 1-4
2. **Խմբ.** «Վեմ»-ի, **Երրորդ տարեշրջանի շենքին**, Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 124-125
3. **Խմբագրութեան կողմից**, [առաջին տարեշրջանի ամփոփում], Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ջ., էջ 139-142
4. **Խմբագրութեան կողմից**, [տարեշրջանի ամփոփում], Ջ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 109-110
5. **Խմբագրութիւն, Բաժանորդագրութեան նոր շրջանի շենքին**, [անցած ուղու գնահատում], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 1-3
6. «Յայտարարութիւններ», [հայկական պարբերականների ազդերի հասցեներով], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 158-159; Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 142; Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 110-111; Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ջ., էջ 143; Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 142-143; Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 134-135; Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 126-127; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 126-127; Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 126-127; Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 127; Դ. տարի, 1936,

- ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 127; Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 126-127; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 119; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 119; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 110-111; Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 111
7. **Ստացուած հրատարակութիւններ**, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 151; Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 142; Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 143; Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 110; Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ջ., էջ 142; Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 141; Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 133; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 125; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 127; Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 123; Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 125; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 118; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 118; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 109; Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 110; Ե. տարի, 1937, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 119; Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 110-111; Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 106; Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 111
8. «Վեմ» **Մուկորդներ**, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 151; Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 142; Բ. տարի,

1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 133; Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 126; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, էջ 125; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 127; Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 117; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 119; Ե. տարի, 1937, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 118; Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 111

9. «Վեմ»-ի Վարչութիւն, Խմբագրութեան կողմից, [գործընկերներին և բաժանորդներին, որ ուղարկեն բաժանորդագինը], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 126; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 127; Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 126; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 117; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 118; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 109

ՀՈՒՎԱԾՆԵՐ

10. Ա. Ա. [Աբեղյան Արտաշէս], *Լեւան Չաուպտ*, [Բեռլինից], [իսլայտի արևելագետ Կարլ Լեհման-Չաուպտի կենսագրությունը], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 83-85

11. Աբեղեան Արտաշէս, Դորպատի համալսարանը, Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 15-22

12. Աբեղեան Արտաշէս, Հայագիտութիւնը յետպատերազմեան Գերմանիայում, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 55-67

13. Աբեղեան Արտաշէս, Հայեթիւրք վաւերաթղթեր, [միջազգային դիվանագիտական], Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 12-24

14. Աբեղեան Արտաշէս, Միջազգային դաշնագիրներ Հայաստանի մասին, [1801թ.-ից մինչև 1878թ., պայմանագրերից հայերի մասին հողվածների տեքստերով], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 4-15; [1912-1917թթ.], Ե. տարի, 1937, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 79-89; [1917թ. Ռուսաստանի ազգությունների իրավունքների մասին հռչակագրից մինչև Բրեստի պայմանագիր, Վրաստանի անկախության հռչակագիր, Բաթումի 1918թ. վրաց-թուրքական պայմանագիր], Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 75-87; [1918թ. օգոստոսի 27-ի Բեռլինի գերմանա-խորհրդային պայմանագիր, Մուդրոսի զինադադար, 1919թ. օգոստոսի 9-ի անգլո-պարսկական համաձայնագիր, Խորհրդային Ռուսաստանի՝ Թուրքիային և Պարսկաստանին ուղղված կոչելը], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 27-37

15. Աբրահամեան Ռուբեն, Շահնամեն եւ չինական վէպը, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 52-59

16. Աբրահամեան Ռուբեն, Ֆերդոկիսն եւ իր Շահնամեն (Օննդեան հազարամեակի առթիւ), Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 20-29

17. Ակադ. Ն. Մառի ինքնակենսագրութիւնը, [արտատպություն Մոսկվայի «Օգոնյոկ» շաբաթաթերթի 1927թ. հուլիս, ք. 27 համարից], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 35-44

18. Աղբալեան Նիկոլ, Ստածումներ ազգի եւ դաւանանքի մասին, [Բեյրութից], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 1-7

19. Աճեմեան Հայկ, Բագրատ Վարդ. Գեորգ-Թաւաքալեան, Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 25-36; Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 96-108

20. Անդրէ Սանդէլչտամ, [«Բրեննի մրցանակ» հատկացնելու մասին, կենսագրությունը, միջազգային իրավունքի և հայկական հարցի մասին գրքերի տեսությունը], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 1-3

21. Աջեան, Ինչո՞ւ միացանք Իթթիհատի հետ, Բ. տարի, 1934, ք. 1, յունուար-փետրուար, Գ., էջ 122-124

22. Աստուածատրեան Արշալոյս, Արամը (Յուշեր եւ տպաւորութիւններ), Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 23-35; Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 57-71

23. Աւալով Զ. Պրոֆ., Բաթումի խորհրդածոդովը [կա խմբագրության ներածական, «Վրաստանի անկախությունը 1918-1921թթ. միջազգային քաղաքականության մեջ» գրքից թարգմանել է «Վեմ»-ի աշխատակից Ա. Արշակունին], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 80-93; Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 74-84; Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 104-112

24. Արամ [Մանուկյան], *Բեկորներ օրագրից* [կա խմբագրության ներածական, օրագիրը սկսել է շարադրել վան մտնելուց հետո, այն կիսատ է, պահպանվում է ՀՀԴ Դիվանում], Զ. տարի, 1939, ք. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 1-10

25. Արդութեան Յովսէփ, Յովան Դաւթեան (Յուշեր անցեալից), [արտատպություն Թիֆլիսի «Հորիզոն» թերթի 1918թ. սեպտեմբերի 1-ի համարից], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, էջ 87-92

26. Բալուեան Հրանդ, Միսաք Սեծարենց (1886-1908), Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 21-40

27. Բաղդասարեան Տիգրան Գնդ., Վանի

երկրորդ կռիւները եւ վերջին իշխանութիւնը (Ջինուորականի մը յուշերը)¹², I. Դէպի Վան.- Յուշեր կռիւի եւ սարսափի օրերէն.- Տէրմէն եւ ռամկավարներու իշխանութիւնը.- Կազմակերպական եւ զանազան աշխատանքներ.- Հայոց Ձորի տեղաւորումը.- Բիթլիսի վտանգը.- Դէպի Շատախ, 2. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 11-28; II. Նոր ուժերու ժամանում.- Սեբաստացի Մուրատ.- Վերաշինութիւն եւ տեղաւորում.- Սեր նոր գիծը՝ Կերտնոնաշտ եւ Փեսանդաշտ.- Հետագօտութիւն դէպի Շատախ եւ Սոկս.- Սեր նախկին դիրքերը.- Դաշնակց. Շրջանային ժողով.- Սոկսի հետագօտութիւնը եւ Ծափանցի կռիւը, 2. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԳ., էջ 38-50; III. Ջինուորական Մարմնի ընտրութիւն.- Դէպի Գաւաշ եւ Կարճկան.- Լեռներու աշխարհ.- Ամալութիւն եւ աւերակներ.- Աղթամարի խորհրդակցութիւնը.- Նորէն նահանջ.- Ռուսական խաղեր ու դաւեր.- Նահանջ մինչեւ Գանձիկ.- Կրկին վերադարձ, [կիսատ է մնացել, պետք է ավարտվեր հաջորդ համարում], 2. տարի, 1939, ք. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 57-70

28. Բերբերեան Ռուբէն, Մ. Նալբանդեանցի անտիպ երկերը, [Փարիզից], Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 38-65

29. Բերբերեան Ռուբէն, Նոր-Նախիջեանի անցեալն ու ներկան, Բ. տարի, 1934, ք. 1, յունուար-փետրուար, Գ., էջ 1-16

30. Բերբերեան Ռուբէն, Պատրանքների շրջանից, I. Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 1-18; II., [Հնչակյաններ-Նազարբեկ], 2. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 11-30; III. Համբարձում Պոյաճեան (Մուրատ), բժ. Լոռիս-Սելիքով, 2. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 8-28; IV. Տիկ. Անուշի նուիրած զենքերը եւ Աթրու Օհանջանեանը, V. Նազարբեկեան ամուլը, VI. Կազմակերպական աշխատանք ռուսահայ քաղաքներում, 2. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 29-57; VII. Վերադարձ ժընեւ, Ռ. Խանազատ, Կաթողիկոսական քեկմածուի հարցը մամուլում, Ընկերվարական առաջին գրքուկների հրատարակութիւնը, VIII. Հնչակի կենտրոնը Աթէնք է տեղափոխվում, Ծրագիր՝ կապեր հաստատելու եւրոպական ընկերվարական կուսակցութիւնների հետ, 2. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 69-78; IX. Եւրոպական հանրային կարծիքի պատրաստութեան փորձեր եւ ընկերվարական կուսակցութիւնների աջակցութիւնը.- Սեծ պետութիւնները անվերապահ պաշտպան թիւրքիայի.- Ահաբեկչութեան ծրագիր.- Աթէնք.- Գործելակերպի տարբեր կարծիքներ եւ վեճեր.- Գործերը Աթէնքում, [կիսատ է մնացել, պետք է ավարտվեր հաջորդ համարում], 2.

տարի, 1939, ք. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 41-56

31. Բերբերեան Ռուբէն, Ռ. Պատկանեանի անտիպ նամակները [կա 1875թ. հունիսի 15-ին Տեր Խաչատուրին ուղղված նամակը, 1879թ. նոյեմբերի 3-ին և 22-ին, 1880թ. հունվարի 5-ին, 7-ին, մայիսի 5-ին Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունուն գրած նամակներ, որոնք գլխավորապես վերաբերում են Նոր-Նախիջեանի Հոգևոր Դպրոցի, հոգաբարձության և դպրոցական տպարանի գործունեությանը, գտնվում են Փարիզի Նուբարյան Մատենադարանում, տրամադրել է Արամ Անտոնյանը], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 39-52

32. Գասպարեան Աշոտ Դոկտ., Լէօն իբրեւ պատմագիր, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 33-51

33. Գիւզալեան Գ., Մ. Փորթուզալեան (Մի էջ յեղափոխական մտքի պատմութիւնից), [Բեյրութից], Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 1-29

34. Գիւզալեան Գառնիկ, Մեծ յոբէեանի առթիւ, Քրիստոնէութեան եւ լեզուի դերը հայութեան կառուցման մէջ [Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանության 1500-ամյակի առթիվ], Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 1-11; Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 25-37

35. Գիւլխանդանեան Աբր. [ահամ], Օգոստոս հինգը [1918] (Մի էջ Բագուի հերոսամարտից), [Փարիզից], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 108-121

36. Գր. Արծրունու յուղարկաւորութիւնը եւ Ս. Զաւարեանի դամբանականը, Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 105-108

37. Գրիմիթէլ [Թելլայան Գրիգոր], **Ջինադադարի օրերում**, I. Դատական գործը Պոլսոյ մէջ, II. Դատական գործը Կիլիկիոյ մէջ, [Փարիզից], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 86-91

38. Դերասան Յովհաննէս Զարիֆեան (1879թ. մարտ 23-1937թ. յուլիս 9), [Հ. Զարիֆյանի ինքնակենսագրությունը Բուենոս-Այրեսում գրի է առել Ս. Վրացյանը], Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 45-58

39. Դեւոյեանց Տիգրան, Հետախոյզի մը յուշերը (Պատասխան իմ քննադատներուն), [1914-1915թթ. դէպքեր], [Սյու-Յորքից], 2. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 48-54; 2. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 58-72

40. Դիլ Շառլ, Հայկական ճարտարապետութիւնը, Դ. տարի, 1936, ք. 2, 1936, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 17-23

41. Դրօ, Մի հատուած յուշերից, I. Զարկ, Երեւան ջան, II. Առաջին հանդիպումս Դումանի հետ,

¹² Տպվում է որպէս Հմ. Մանուկյանի հուշերի շարունակությունը 1939-ում, սկսվում է 1916թ. փետրվարից, կիսատ է մնացել:

Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 1-17; III. Դարալագեագի լեռներում, IV. Լեռնային Նախիջեանում, Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 1-14; V. Սիսեան գիւղի կռիւը, Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, էջ 45-54

42. Չարեան Յովհաննէս, Գարբիէլ Սունդուկեան (Կեանքն ու գործը), I. Ընդհանուր վիճակ, II. Մարդը, III. Գործը, IV. Սունդուկեանի ստեղծագործութեան ակունքները, V. Սունդուկեանի լեզուն, VI. Սունդուկեանը վրաց մօտ, VII. Սունդուկեանի ներքին կեանքը, [կա Գ. Սունդուկեանի «Կտակ. Իմ մահն ու թաղումը»-ի տեքստը], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 1-23

43. Չարեան Յովհաննէս, Թիֆլիսի բարբառի վնասարարները, Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 36-44

44. Չարեան Յովհաննէս, Թորոս Թորամանեանի կեանքն ու գործը, Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 30-40

45. Չարեան Յովհաննէս, Կովկասի մշակութային պատմութիւնը, [Ն. Մառի 1915թ. տպւած «Կովկասի մշակութային աշխարհն ու Հայաստանը» աշխատության ներկայացում «Վէճ»-ի խմբագրության հանձնարարությամբ], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 1-14

46. Չարեան Յովհաննէս, Հայաստանի մշակութային պատմութիւնը (Ըստ ակադ. Ն. Մառի), Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 17-32

47. Չարեան Յովհաննէս, Պարսկաստանի յեղափոխութիւնը եւ Մելքոն խանը, [Պարսկաստանում մասոնական առաջին օթյակի հիմնադիրը], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 14-29

48. Չարեան Յովհաննէս, Սայեաթ Նովա, I. Կենսագրութիւն եւ նոր աղբիւրներ, II. Ի՞նչ են աշուղները, III. Սայեաթ Նովայի կենսագրութեան աղբիւրները, IV. Սայեաթ Նովայի գրական ծածկանունը, Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 28-38; V. Վրաստանի վիճակը Սայեաթ Նովայի ժամանակ, VI. Սայեաթ Նովայի ծագումը, VII. Սայեաթ Նովայի ընկերային վիճակը, VIII. Սայեաթ Նովայի ծննդեան թուականը, IX. Սայեաթ Նովայի կրթութիւնը, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 32-46; X. Սայեաթ Նովայի հիմնական արհեստը, XI. Հայ աշուղները վրաց արքունիքում, XII. Սայեաթ Նովան պալատական աշուղ, Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 38-49; XIII. Սայեաթ Նովան ծաղրածու, XIV. Սայեաթ Նովան դեսպան, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 12-20; XV. Խզումը թագաւորի հետ, XVI. Սայեաթ Նովայի սիրահարութիւնը, XVII. Սայեաթ Նովան սիրահար, Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 18-28; XVIII. Սայեաթ Նովայի եպիսկոպոսութեան խնդիրը, XIX. Սայեաթ Նովայի ընտա-

միքը, XX. Սայեաթ Նովայի մահը, Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 38-53

49. Ընծայեցի¹³, Հայոց եկեղեցու միասնականութեան խնդիրը [կա խմբագրության ներածականը], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 83-90

50. Թորգոմեան Վահրամ Յ. Տոթթ, Յուշատեսութեան, [Փարիզից], [Կա Ավ. Ահարոնյանի 1918թ. հոկտեմբերի 20-ի, Ա. Խատիսյանի 1918թ. հոկտեմբերի 31-ի մամակները նրան, ՀՀ պատվիրակության գործունեւթյունը Կ. Պոլսում], Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 12-16; Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 20-24; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 54-58; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 31-50; [Ս. Արքեպիսկոպոս Օրմանյան, պոլսահայության կյանք], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 44-57; [Զավեն Պատրիարք Տեր-Եղիայան], Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, Բ., էջ 57-74; [Յակոբ Քոչարյան, ՀՀ պատվիրակություն], Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, Ը., էջ 20-24; [պոլսահայության կյանք, Ավ. Ահարոնյան], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 29-47; [Վ. Փափազյան, Սրապիոն Թղյան, Մ. Պապաջանյան, Զավեն Պատրիարք, Լեո], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 51-68

51. Թորոսեան Գրիգոր, Ղարա Մելիք (Յուշատեսութեան), Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 70-79

52. Թորոսեան Հ. Ն., Տոթթ. Վալտեմառ Պէլք (Կեանքն ու գործերը), [Փարիզից], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 55-63

53. Իրագէլ Յ. [Տեր-Հակոբյան Հակոբ], Եւս մի հին թատերգութիւն («Լէլի»), [Նոր Ջուղա-Ապահանից], Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ե., էջ 21-38

54. Իրագէլ Յ., Հայ անդրանիկ թատերգութիւնը («Խտրադիմայ դժոխութեան»), Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 1-18

55. Իրագէլ Յ., Հայկական տպագրութեան անցեալից (Մի քանի ճշտումներ եւ լրացումներ), [հնդկահայ տպագրության մասին], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 27-44

56. Իրագէլ Յ., Պատառիկներ հայ մամուլի անցեալից («Շտեմարան» թերթ Կալկաթայի), Ա. Ընդհանուր դիտողութիւններ, Բ. «Շտեմարան»-ի բարոյական տէրը, Գ. Արտաքին նկարագրութիւնը, Դ. «Շտեմարան»-ի ժամանակը, [կիսատ է մնացել, պետք է ավարտվեր հաջորդ համարում], Զ. տարի, 1939, ք. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 23-40

57. Խոնդկարեան Արշամ, Օպրոզիցիան Հան-

¹³ Անձը պարզել չհաջողվեց:

րապետական Հայաստանում, [Փարիզից] I. Փոխարքայի պալատից - Արամեանցի տունը. 1. Մինչեւ Հոկտեմբեր, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 63-82; I. 2. Հոկտեմբերից յետոյ, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 68-79; II. Պետական խորհրդի անդամ, Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 76-97; III. «Անձեւ քաօսի» մէջ, Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 42-60; IV. Դահլիճի առաջին տազնապար էւ կոպիցիան, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 73-95

58. Կազանչեան Յարութիւն, Համեմատութիւն մը Հռոմի Ա. Պետրոս եւ Վաղարշապատի Ա. Հռիփսիմէ եկեղեցիներուն յատակագիծերու միջեւ, [կան հետևյալ գծագիրները. 1. Ա. Հռիփսիմէի տաճարին յատակագիծը, 2. Հռովմի Ա. Պետրոս տաճարին յատակագիծը, 3. Ա. Հռիփսիմէի տաճարի սկեման, 4. Հռովմի Ա. Պետրոսի տաճարին սկեման, 5. Ա. Հռիփսիմէի տաճարին կտրուածքը, որ կը ցուցնէ շինութեան ներքի մասը], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 38-43

59. Կեսար Ա.¹⁴, Հայկական հարցը 19-րդ դարուն (Յետադարձ ակնարկ), [Փարիզից], 1. Կացութիւնը Օսմանեան կայսրութեան մէջ, 2. Բարեմորոգումի թրջական փորձեր, 3. Հայ ժողովուրդի կացութիւնը, 4. Եւրոպական պետութիւններու դերը, 5. Հայ ժողովուրդի ձգտումները եւ գործադրած ճիգերը, 6. Եզրակացութիւններ, Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 1-26

60. Կիլիկեցի Յ. Տօթթ.¹⁵, Քանի մը դիտողութիւններ, [Փարիզից], [Սայաթ Նովա անվան բացատրություն], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 123-125

61. Հայրապետեան Երւանդ, Հայ թատերական գրականութեան զարգացման ընթացքը, [Թեհրանից], Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 16-30

62. Ղորղանեան Գ. Զօր., Հայաստանիի Հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները, I. Բրեստ-Լիտովսկից մինչեւ Սեւր, Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 29-41; II. Սեւրից - Լոզան, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 54-72

63. Մանդէլշտամ Անդրէ Ն., Ռուսաստանի քաղաքականութիւնը Թիւրքահայաստանում մեծ պատերազմի նախօրեակին, I. Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 4-12; II. Հայկական բարեմորոգումները 1913-14. 1. Օսմանեան կայսրութեան ներքին վիճակը, 2. Ռուս եւ գերման ծրագիրները, 3. Ռուսական նախաձեռնութիւն, 4. Ռուս կառավարութեան պաշտօնական տեսակէտը, 5. Գերմանիայի դիրքը ռուսական նախաձեռնութեան հանդէպ, 6. Բարոն Վանզէնհայմի ամբաստանութիւնները Ռուսաստանի Պոլսի դեսպանատան, 7. Ռուսական ծրագիրը եւ Ենի-Քեյի խորհրդաժողովը, 8. Գերմանական հակակրթեան իմաստը, 9. Ռուս-գերմանական բանակցութիւնները, 10. Ռուս-գերմանական համաձայնութիւնը, 11. Ռուս-թիւրքական համաձայնութիւնը, Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 55-77; III. Ռուս-գերմանական քաղաքականութեան բախումն ու վերջնական համաձայնութիւնը, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 71-76

64. Մանուկեան Հմայեակ, Դէպքերը Վասպուրականում (1914-1918), [գրել է 1919թ., Երևանում, կա Արամ Մանուկյանի 1918թ. մարտի 6-ի նամակը Երևանից՝ Վանի ընկերներին], Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 51-63; Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 73-77; Ե. տարի, 1934, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 90-95; Զ. տարի, 1938, թ. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 88-95; Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 72-77

65. Մինախորեան Վահան, Անջատականները, [Պրագայից], I. Նախադրեալները, II. Առաջին անջատումը, III. Հ. Հ. Դաշնակցութիւնը, IV. «Նախագիծը», Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 100-111; V. Երկու դատերի խնդիրը, VI. Լեւոն Աթաբեկեանի հայեացքներն ու դերը, VII. Անջատական շարժման արժէքն ու վախճանը, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 90-107

66. Մինախորեան Վահան, Արհաւիրքի օրեր¹⁶, [Բելգրադից], I. Սամսոնի հայութիւնը, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 60-70; II. Տեղահանութիւն, Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 72-88; III. Դէպի «Ներքին գաւառներ», Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 48-67; IV. Անդառնալի երթ, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 66-81; V. Մահուան սպասումներ, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 1-19; VI. Վերադարձը, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 30-45; VII. Կեանքի եւ մահուան միջեւ, Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 24-49; VIII. Ճակատագիր, Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 1-37; IX. Գոյութեան վերքեր, Ե. տարի, 1937, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 19-44; X. Հայութեան բեկորներ, Զ. տարի, 1938, թ. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 31-56

67. Մինախորեան Վ., Մի հին թռուցիկ, [1885թ. փետրվարի 22-ի], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 98-100

¹⁶ Հրատարակությունը կիսատ է մնացել հուշերն առանձին գրքով տպագրելու պատճառով, տես Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, էջ 104: Սակայն, այն հրատարակվել է ավելի ուշ, տես Մինախորեան Վահան, 1915 թականը: Արհավիրքի օրեր: Առաջաբան՝ Ա. Վրացեան, հրատ. «Հ. Հ. Կորյոնեան կտակ», Վենետիկ, Տպ. «Ա. Դագար», 1949, է+474 էջ:

¹⁴ Անձը պարզել չհաջողվեց:

¹⁵ Հավանաբար Հովհաննես Քյուրուկյանն է:

68. Մինախորեան Վահան, *Շլիսելբուրգի հայ կալանատըրը*, [սոցիալիստ-հեղափոխական գործիչ Յովհաննես Արսլանի Մանուշարյանց], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 67-72

69. Մինախորեան Վահան, *Փոթորիկից առաջ* (Պատերազմի 20ամեակի առթիւ), I. Քննադատութիւններ, II. Թիւրքիայի չեզոքութեան հարցը, III. Թիւրք-ռուսական բանակցութիւնները, IV. Դ. Յ. Դ. Էրզրումի Ընդհանուր ժողովը, V. Խզում, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Ե., էջ 1-20

70. Մուրատի [Սեբաստացի] *Յուշատետրը (1915թ. Յունի-Նոյեմբ. 29)*, [կա խմբագրութեան ներածական], Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 122-127; Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 98-108; Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 94-108

71. *Յովհ. Թումանեանը պատերազմի հանդէպ* (Մահուան 15ամեակին առթիւ), [հեղինակը չկա նշված, արտատպւթյուն Բաքվի «Արեւ» թերթի 1914թ. նոյեմբերի 9-ի համարից], Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 79-82

72. *Յովհաննէսեան Արտաշէս, Ռուբէն Սեւակի քերթուածները*, [կիսատ է մնացել, պետք է ավարտվեր հաջորդ համարում], Զ. տարի, 1939, թ. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 11-22

73. *Նահապետեան Դ. Գ., Հայաստանի գնդապետը եկեղեցիները եւ անոնց ճարտարապետական արժէքը*, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 24-30

74. *Նարդունի Շաւարշ, Նպաստ մը հայ եւ թուրք աշուղական գրականութեան համեմատական ուսումնասիրութեան*, [Փարիզից], Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 45-56; Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 31-37; Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 78-81; Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 30-36

75. *Նարդունի Շաւարշ, Փորձ համեմատութեան հայ գողթան երգերու եւ եբրայական բանաստեղծութեան միջեւ*, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 53-62

76. *Ոսկեան Սեդրակ, Մատթէոս Չարիճեան* (Իր մահուան 10ամեակին առթիւ), Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 41-46

77. *Պարսամեան Սկրտիչ, Վահան Թէքեան*, [Փարիզից], I. Կենսագրական տեղեկութիւններ, II. Նկարագիրի մը ողբերգութիւնը, III., Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 47-54; Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 50-61

78. *Ջամալեան Արշակ, Ամենայն Հայոց Բանաստեղծը* (Յ. Թումանեանի մահուան տասնամե-

ակի առթիւ), [Փարիզից], Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 14-27; Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 19-31

79. *Ռոստոմ, Հայ-վրացական փոխարարութիւնները*, [կա խմբագրութեան ներածական, վերցված է ՀՀԴ Դիվանից], Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 1-11

80. *Սամսոն* [Ստ.Թաղևոսյան], *Դէպքերը հայ-պարսկական սահմանի վրա*, [Թավրիզից], [1918-1920թթ. դէպքեր], Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 1-13

81. *Սամսոն, Հայաստանի անդրանիկ դէպքերը Պարսկաստանում*, [Հովսէփ Արղոյթյանի մասին], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 61-73; Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 96-103; Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 72-85; Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 73-85

82. *Սարուխան* [Առաքել], *Յովհաննէս Թումանեանի յիշատակին*, [գրել է Վիշի, 18 օգոստոս 1938], Զ. տարի, 1938, թ. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 84-86

83. *Սաֆրաստեան Արշակ, Քսենոֆոնի ուղեգիծը Հայաստանի միջով*, [Լոնդոնից], [պատասխան Յովհաննէս Չափրյանի գրածին¹⁷, կա վերջինիս ծանոթություն-պատասխանը], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 55-63

84. *Սեւան Արմէն* [Տնեճյան Յովհաննէս], *Փետրուար 18-ի յեղափոխութիւնը*, I. Նախ քան դեկտեմբերի 2-ը, II. Դեկտեմբերի 2-էն մինչեւ փետր. 18, III. Փետրուար 18-էն մինչեւ ապրիլ 2-ը, IV. Ապրիլի 2-էն յուլիսի 10, Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 87-104

85. *Սիրունի Յ. Գ., Ապրիլեան եղեռնը* (Վեռապրողի մը յուշերէն), [Բուքրէշից], Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 1-11

86. *Սիրունի Յ. Գ., Չոհի տարիին նախօրեակը*, I. Մեղրալուսին, II. Հիասթափութիւնը, III. Ցնծութեան տարին, IV. Թիւրքը դանակ կը սրէ, Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 13-26

87. *Սիրունի Յ. Գ., Խրիմեան գրագէտը*, [գրական ժառանգութեան տեսություն և դերի գնահատում], Բ. տարի, 1934, թ. 1, յունուար-փետրուար, Գ., էջ 17-37

88. *Ստեփանեան Յովակ, Անդրանիկը Սիւնեաց երկրում. Ա. Նախիջեանի շրջանում*, Բ. Ձանգեզուրում, Գ. Քայքայում եւ վերակազմութիւնը, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 70-80; Դ. Կռիւները Սիսիանում, Ե. Ինքնապաշտպանութեան կազմակերպումը, Զ. Տաճկական սպառնալիքի տակ, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 59-71; Ե. Դարաբաղի խնդիրը, Ը. Դէպի Դարա-

¹⁷ Տես «Վեմ», 1935, թ. 1, էջ 67-69:

բաղ, Թ. Ջինադադար, Ժ. Ջորացրում, Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 50-69

89. Կրացեան Սիմոն, Լեւոն Թաղեոսեան (Պապաշա), Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 37-47

90. Կրացեան Սիմոն, Համաշխարհային պատերազմի նպատակները (Պատերազմի քսանամեակի առթիւ), I. Խօսքը, II. Գործը, Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 1-19

91. Կր. Ս. [Կրացյան Սիմոն], **Հայ-վրացական միութիւնը**, [1936թ., նպատակները], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 64-72

92. Վ. Ս., Մի քանի ճշտումներ,¹⁸ [«Հայրենիք»-ում ՀՀԴ պատմության մասին հոդվածների առթիվ¹⁹], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 78-82

93. Կրացեան Սիմոն, Մտածումներ ազգային միութեան և կազմակերպութեան մասին, [Խաւսանդադարձ Ս. Աղբալյանի հոդվածին²⁰: Հեղինակը ազգային միության և կազմակերպության պայման է համարում հետևյալը. «Ա. Հայութիւնը շարունակում է մնալ մեր միակ Հայրենիքը, մեր բոլորիս գուրգուրանքի առարկան, մեր վերջնական յոյսն ու ապաւելը: Մտածել, զոհել և աշխատել Հայաստանի համար մեր բոլորիս պարտականութիւնն է՝ այսօր և վաղը: Այս կամ այն իշխանութեան գոյութիւնը արգելք չէ և չի կարող լինել, որ մենք սիրենք մեր հայրենիքը, մտահոգվենք Հայաստանի ճակատագրով և աշխատենք զօրացնել ու ամրացնել նրան: Աւելին, Հայաստանի գոյութեան և զարգացման պայմանները չպէտք է լինեն վեճի և պայքարի նիւթ. նրանց շուրջ հայութիւնը պէտք է լինի միասիրտ ու միակամ»: Այս մտքի եզրակացութիւնը. «Վաղոր՛ւց է հասած ժամը, որ արտահայաստանի հայութիւնը անփոփոխ և կազմակերպուի համազգային միութեան և ուրոյն կազմակերպութեան մեջ»: «Բ. Ի՞նչ պէտք է լինի արտահայաստանի ազգային կազմակերպութեան նպատակը: Մէկ բառով՝ ինքնապաշտպանութիւն: Հայը արտասահմանում պահել հայ՝ կապուած ազգային հուաքակամութեան: Գ. Ի՞նչ բնոյթ պէտք է ունենայ ազգային կազմակերպութիւնը արտասահմանում: Բացարձակապէս աշխարհիկ և համազգային: Դ. Ինչպե՞ս իրականացնել ազգային կազմակերպութիւնը: Այս է խնդրի ամենէն դժուար կողմը: Դժուար, որովհետև մեր

մէջ դեռ շատ ուժեղ են նախապաշարունները, անվստահութիւնն ու փոխադարձ կասկածը, տեղի թէ անտեղի զանազան վախեր»: Այս հարցադրումների մանրամասն պատասխաններ]: Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 1-10

94. Կրացեան Ս., Վ. Փափագեանի յուշերի առթիւ²¹, Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 80-86

95. Կրացեան Ս., Տիկ. եղիսաբէք Ջօրեան, [Ռոստոմի կիմը], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 96-100

96. Կր. Ս., Բաֆֆի (Ծննդեան հարիւրամեակի առթիւ), I. Կեանքը, II. Խուզարկութիւններ Բաֆֆիի և Արծրունու մօտ, III. Բաֆֆիի գործը, Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 59-76

97. Կրացեան Ս., Փետրուար 18-ից յետոյ (Մեր յետագայ քաղաքականութիւնը), [Թավրիզի «Այգ» թերթի 1921թ. օգոստոսի 13-ի և 18-ի համարներում տպված զեկուցման արտատպւթյուն], Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 1-10

98. Տայք Կ. Վ., Լեւոն Շանթի զեղարուեստական երկերը, [Հայեպից], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 27-34; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 15-26

99. Փայլակ Սանասար, Թուրքիայի պատմութիւնը, [Փարիզից], Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 55-63

100. Փանախթեքու Փ. Փ., Ալեքսանդրու Չէլ Պունի հրամանագիրը Սուչավայի հայ եպիսկոպոսութեան մասին (30 Յունիս, 1401). Լկովի հայ եկեղեցույ հրամանագիրը. Մոլտովայի հայկական եպիսկոպոսութեան հիւնքիւնը. Կոստանդուպոլսոյ Պատրիարքութիւնն եւ Մոլտովա. Ալեքսանդրու Չէլ Պունի յարաբերութիւնները Լիթուանիայի հետ, [Բուխարեստից, տեղի «Բաֆֆի» միութիւնում ռումիներեն կարդացված դասախոսութիւն, հայերեն թարգմանել է Լ. Հարությունյանը], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 37-46

101. Փափագեան Վահան, Աղթամարի կռիւլը (1904 օգոստոս 4-11), [Փարիզից], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 55-71

102. Փափագեան Վահան, Համաշխարհային պատերազմը եւ Տարօնի աշխարհը, I. Ռուսթուրական պատերազմի նախօրեակին, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 1-16; II. Դէպի

¹⁸ Տես նաեւ «Ե՛րբ է հիմնել Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը», Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, էջ 112:

¹⁹ Տես Ա. Սեւեան, Ե՛րբ է հիմնել Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, «Հայրենիք», 1936, ք. 2, էջ 57-66; Ռ. Սեւեան, Հ. Յ. Դաշնակցութեան առաջին քայլերը եւ գործիչները, «Հայրենիք», 1937, ք. 6, էջ 59-81, ք. 7, էջ 110-121:

²⁰ Տես Մտածումներ ազգի եւ դասանանքի մասին, Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 1-7:

²¹ Տես Համաշխարհային պատերազմը եւ Տարօնի աշխարհը, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 1-16; Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 47-71; Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 68-86; Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 82-95; Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 44-54; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 72-85:

Տարօն, III. Տարօնը, IV. Մեր արտաքին յարաբերությունները եւ Տարօնը պատերազմի նախօրեակին, Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 47-71; V. Ջարդերու նախօրեակին, VI. Խարախանեան Սրբազանին մահը.- Հիւանդութիւնս եւ փախուստը, Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 68-86; VII. Բերդակա սարը եւ Սասունը, VIII. Ժողովրդի մնացորդներուն հետ՝ լեռներուն մէջ, Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 82-95; IX. Փրկութեան սպասումներու զարհուրանքը, Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 44-54; X. Քան Լեռներու մեր վերջին օրերը, XI. Փախուստը, Դ. տարի, 1936, ք. 4, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 72-85

103. Փափագեան Վահան, Հայկական բարե- նորոգումներ (1912-1914), I. Իթիհատ-դաշնակցական համաձայնութիւնը, II. Խզում, III. Հայկական հարցը, Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 83-99; IV. Ազգ.[ային] Պատրիարքարանը եւ կառավարութիւնը, V. Բարենորոգումներու ձեւակերպումը, VI. Ազգային եւ համազգային միութիւն, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 80-89; VII. Նախագծի պատրաստութիւն, VIII. Պատրիարքարանի եւ պատրիարկութեան նախագիծերը, IX. Հետագայ քայլերը, X. «Ապահովութեան Յանձնաժողովի» գործունէութիւնը, XI. Թիւրքերու նոր փորձ, Բ. տարի, 1934, ք. 1, յունուար-փետրուար, Գ., էջ 62-75; XII. «Մանտէլշտամի նախագիծը», XIII. Պետութիւններու բանակցութիւնները, XIV. Ենի-Քոյի ժողովները, XV. Ռուսաստանը եւ Գերմանիան, XVI. Թիւրքերու ընդդիմութիւնը, XVII. Ռուսաստանը եւ Հայկական հարցը, XVIII. Ազգային ժողովը եւ վարչութիւնը, XIX. Մարզպանները, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 54-79

104. Քիւրտեան Յ., Հայ եւ արաբ հնագոյն յարաբերութիւնները, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 38-44

105. Քիւրտեան Յ., Սալատին, Գրիգոր Տղայ եւ Լեւոն Ա., Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 84-96

106. Քիւրտեան Յ., Քուչակեան տաղաշարքերու հնագոյն տպագրութիւններ (Նիւթեր միջմաղարեան հայ տաղաշարքի վերջին համար), Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 41-53

107. Քոչարեան Ստեփան, Լեւոն Աբաբէկեանի իբրեւ բանաստեղծ ու մտածող, Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 45-59

108. Ֆրունձեան Պ. եւ Տ., [Բեռլինից], Վրաց- գերմանական յարաբերութիւններու մասին, Զ. տարի, 1939, ք. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 71-77

109. Ա. Գրիբոյէդովի սպանութիւնը, [կա խմբագրութեան ներածական, պահպանվում է Փարիզի Նուբարյան Մատենադարանում, հեղինակն անծանոթ է, ենթադրելի է, որ ժամանակակից է: Վերնագիրն է. «Պատճառ մահուան Գրիբայեադովի»], Գ. տարի, ք. 2, 1935, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 99-101

110. Աճէմեան Հայկ, Բագրատ Վարդ. Թաւաքալեանի մասին, [Ըրա Դերիկի Ա. Աստվածածին վանքի վանահայրություն ստանձնելու մասին նամակ-գրություններ], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 64-71

111. Արամի [Մանուկյան] նամակը Վանից, [ՀՀԴ Բյուրոյին, 1915թ. ապրիլի 15-16-ին, հրատարակեց՝ խմբագրություն], Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 96

112. Արղութեան տոհմի ազնականութիւն ստանալը, [կա խմբագրութեան ներածական, վերցված է Պետերբուրգի «Գերբուլեթ» պարբերականի 1913թ. համարից, թարգմանություն ունեւերնից, Հովսէփ արքեպիսկոպոս Արղութեանի մասին, կա վերջինիս 1799թ. օգոստոսի 18-ի նամակը Ռուսաց Պապէ կայսրին], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 85-92

113. Արմէն Գարոյի նամակը Յ. Դաւթեանին, [1917թ. օգոստոսի 7-ին, Բոստոնից: Արմէն Գարոն այդ ժամանակ ԱՄՆ-ում Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի եւ ՀՀԴ Բյուրոյի ներկայացուցիչն էր, նամակը վերաբերում է հայկական հարցի ճակատագրին, պահպանվում է Հ. Յ. Գ. Դիվանում], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 88-91

114. Գեորգեան ծեմարանի մեծ դէպքը, [Բագրատ վարդապետ Թավաքալեանի արտագրած երգը, որը հորինել է Սահակ վարդապետ Ամատունին 1894թ. ծեմարանից 83 շաշկերտների բանտարկութեան առթիւ, կա երգի տեքստը, պահպանվում է ՀՀԴ Դիվանում], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 99-102

115. Երկու վաւերագիր, [կա խմբագրութեան ներածական, Ատրպատականի թեմի առաջնորդ Ստեփաննոս եպիսկոպոս Մխիթարյանի 1890թ. հոկտեմբերի 10-ի նամակը Թավրիզից «Սովսեանձ»-ին Դերիկի վանքի կառավարիչ Մշանակելու մասին, Ստեփաննոս եպիսկոպոս Մխիթարյանի

²² Ներկայացնենք այս մասին խմբագրութեան տված ծանոթագրումից հատված. «Այս ընդհանուր վերնագրի տակ «Վէմ»-ը պիտի ունենայ յատուկ բաժին, ուր, առանց ժամանակագրական կարգի, պիտի ամփոփուին հին վաւերաթուղթեր, նամակներ, գրական կտորներ, զանազան անցքերի վերաբերող տեղեկագրեր, դիւանական թղթեր եւ այլն, որոնց հրապարակումը որեւէ չափով կարող է նպաստել հայ անցեալի պատմական եւ մշակութային երեւոյթների լուսաբանութեան»:

յանին 1892թ. հուլիսի 20-ին ուղղված Սավրա գյուղի հասարակության խնդրագիրը Բարսեղ Գրիգորյանին (Յ. Յ. Դ. վաղ շրջանի գործիչ Աբանելիք կեղծանունով) ուսուցիչ նշանակելու մասին, ստորագրող Ե. Տեր-Յովիաննիսյանը Նիկոլ Դումանն է, պահպանվում են Յ. Յ. Դ. Կենտրոնական Դիվանում, Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 97-99

116. Եփրեմի դիւանի թղթերից, [Ռոստոմի 1909թ. հուլիսի 26-ի նամակները Եփրեմին և Յովս. Միրզայեանցին, Կ. Պոլսից, պահվում են ՀՅԴ Կենտրոնական Դիվանում], Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺՁ., էջ 99-100

117. Կարապետ Եղյանցին ուղղված նամակները I. Սերվիչենի նամակը Կ. Եգեանցին, [1889, Կ. Պոլսից], II. Ալիշանի նամակը Կ. Եգեանցին, [1891թ. հունվարի 7/19-ին], [1889թ. Կարապետ Եղյանցը հրատարակեց Յ. Գարդելի «Ժամանակագրություն»ը և դատապարտեց կաթոլիկ կղերի հակալուսավորչական գործունեությունը ու պաշտպանեց ազգային եկեղեցին որպես միակ միջոց հայության պահպանման, ինչի առթիվ են այս նամակները, որոնք պահպանվում են Փարիզի Նուբարյան Մատենադարանում], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 128-132

118. Յ. Յ. Դ. Կարնոյ Ընդի. Ժողովի կազմը, [տպված նկար և նրանում առկա անձանց ցանկ²³], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 125

119. ՀՅԴ Կենտրոնական Դիվանում պահվող գրություն Արսեն Թոխմախյանի մասին, Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺՁ., էջ 95-99

120. Հայ-հայկական բանակցութիւնները, [1919թ., Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Պողոս Նուբարի պատվիրակների միջև, սղագրական հաշվետվություն²⁴], Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 81-92; Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺՁ., էջ 86-94; Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԵ., էջ 87-98; Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 73-84; Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԸ., էջ 58-72; Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 96-109

121. Հայաստանի խորհրդի արձանագրութիւնները, [կա խմբագրության ներածական, կազմված են թերթերից, ամեն մի միստի արձանագրության վերջում տրված է թերթային հիմքը, սկսվում է միստ Ա., 1918թ. օգոստոսի 1-ից], Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 113-123; Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմ-

բեր, Է., էջ 92-104; Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 86-95; Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 72-85; Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 89-96; Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 84-88

122. Հայրիկի նամակը խորեն կրիմեանին, [Սկրտիչ խրիմյանի 1878թ. մայիսի 16/28-ի նամակը Լոնդոնից, Հայկական հարցի մասին], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 133-134

123. Մասունքներ Մեծ Եղեռնի զոհերից, I. Է. Ակունիի նամակը Յ. Յ. Դ. Ամերիկայի Շրջ. Պատգամ. Ժողովին, [1911թ. դեկտեմբերի 10-ին, Կ. Պոլսից, ժամանակին տպվել է «Հայրենիք» թերթում], II. Ռ. Ջարդարեանի նամակը [Ս. Վրացյանին, 1912թ. հոկտեմբերի 27-ին, Կ. Պոլսից], III. Հրաչ Թիրաքեանի նամակը, [«Ազատամարտ»-ի Վարչությանը, 1913թ. հունվարի 12/15-ին, Կ. Պոլսից], IV. Բարսեղ Շահպազի նամակը [Ս. Վրացյանին, 1914թ. սկզբ], V. Ա. Վառձեանի նամակը, [Ս. Վրացյանին, 1914թ. մարտի 16/29-ին, Կ. Պոլսից], VI. Յ. Շահրիկեանի նամակը, [Ս. Վրացյանին, 1914թ. մարտի 27-ին, Կ. Պոլսից], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 88-98

124. Մարտիրոս Դրիմեցու տաղերը, [կա խմբագրության ներածական, վերցված է Փարիզի Նուբարյան Մատենադարանից, հրատարակված են ներքոնշյալ տաղերը], Ա. «Սօֆիայի Տեր Յունանին վերայ է ասացեալ ոտանաւորս», Բ. «Զիլայեցի Երիցուն հաւի գովասանքն է», Գ. «Դաւիթ Երիցուն գործեալ չարիքն է», Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 47-54; Դ. «Տեր Սիմեոն Երեցուն է», Ե. «Սիվիսթրիցի Յակոբ Իրիցուն պարսաւանանքն է», Զ. «Բանք ծաղրածուք գրեալ ի Մարտիրոս վարդապետն առ բարեկամս իւր», Է. «Ի վերայ Յակոբ Իրիցուն Ետիրնեցուն», Ը. «Ի վերայ Պուրղազու», Թ. «Ի վերայ Ահեօլու տիրացուն», Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 60-66

125. Յ. Թումանեանի նամակը Հայաստանի կառավարութան, [1919թ. մարտի 8-ին, հորելյանի շնորհավորմանն ի պատասխան], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 107

126. Նիւթեր Շիրվանգաղէի մասին, [1911թ. նշվեց Ա. Շիրվանգաղէի գրական գործունեության 30-ամյակը, Կ. Պոլսում տպվեց նրան նվիրված հատոր, որը խմբագրեց Ա. Անտոնյանը, ուր կար Ա. Շիրվանգաղէի 1910թ. հուլիսի 24-ին Շվեյցարիայում գրած ինքնակենսագրությունը, որ եւ հրապարակվում է], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 89-99

127. Շահան Զրպետի անտիպ նամակը Ղուկաս Կաթողիկոսին, [1800թ. հունվարի 28-ի նամակը, Լուստեիայից], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 134-140

²³ Տե՛ս նկարը՝ Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ե., էջ 12-13:

²⁴ Այս մասին տե՛ս նաև Վրացեան Սիմոն, Բանակցութիւններ Ազգային Պատվիրակութեան եւ Հայաստանի Պատվիրակութեան միջեւ: Պոսթըն. Տպ. «Հայրենիք», 1920, 67 էջ:

128. **[Շիրվանզադեի նամակները]** 1. [1908թ. դեկտեմբերի 27-ին, Փարիզից, Կ. Պոլսի հայերեն մամուլին, պոլսահայ գրականության մասին], 2. [1911թ. մայիսի 14-ին և անթվակիր, Թիֆլիսից, Արամ Անտոնեանին], 3. [1911թ. ապրիլի 2-ին և անթվակիր, Թիֆլիսից, Տ. Կանսարականին], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 93-100

129. **Պարսկաստանի պահանջները Հաշտութեան Վեհաժողովից**, [1919թ. Փարիզում գումարված], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 108-112

130. **Ռոստոմ, Կուկունեան խմբի արշավանքը**, [հրատարակվել է «Բեկորներ անցեալից» խորագրի ներքո, պահպանվում է Դ. Յ. Դ. Կենտրոնական Դիվանում], Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 86-87

131. **Ռոստոմի նամակը Դ. Յ. Դ. Ամերիկայի Կենտրոնական Կոմիտեին**, [1917թ. դեկտեմբերի 2-ին, Ստոկհոլմից, Ռոստոմը գնացել էր Ստոկհոլմի միջազգային սոցիալիստական կոնգրեսին մասնակցելու, նամակը վերաբերում է Հայկական հարցի ճակատագրին], Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 91-93

132. **Ռոստոմի նամակները**, [կա Ա. Վրացյանի ներածականը, 1912թ. հունվարի 22-ի, ապրիլի 11-ի, մայիսի 13-ի, հուլիսի 27-ի, հոկտեմբերի 10-ի և 14-ի, դեկտեմբերի 16-ի և 23-ի, 1913թ. հունվարի 27-ի, փետրվարի 12-ի և 24-ի, մարտի 9-ի, ապրիլի 7-ի, 24-ի և 26-ի, մայիսի 22-ի, օգոստոսի 11-ի և 14-ի, հոկտեմբերի 20-ի, տարեվերջի, 1914թ. սեպտեմբերի 5-ի ընդհանուր առմամբ 22 նամակները Կարինից ուղղված են Ա. Վրացյանին, կան վերջինիս ծանոթագրությունները], Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 89-111

133. **Ս. Բարսեղեանի երկու նամակը**, [Դ. Յ. Դ. Հայաստանի Բյուրոյի անդամ և Կ. Պոլսի հատվածի գործավար Սարգիս Բարսեղեանի 1914թ. օգոստոսի 18-ի և սեպտեմբերի 24-ի նամակները Կ. Պոլսից ԶՅԴ Ամերիկայի Կենտրոնական Կոմիտեին, պահպանվում են վերջինիս Դիվանում], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 113-115

134. **Ստ. Շահումեանի նամակը Ս. Ջալալեանին**, [1912թ. դեկտեմբերի 4-ին, դրամի պարտքը վերադարձնելու մասին, հրատարակեց՝ խմբագրություն], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Է., էջ 96

135. **[Վարանդյան Միքայել], Մի համաձայնութեան առթիւ**, [վերաբերում է Թուրքիան բաժանելու մասին Ֆրանսիայի, Անգլիայի և Ռուսաստանի համաձայնությանը, 1917թ. Մ. Վարանդեանի գրած և անտիպ մնացած հոդվածն է, որն ուղարկել էր «Հայրենիք» թերթին, պահպանվում է ԶՅԴ Կենտրոնական Դիվանում], Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 86-88

136. **Բաֆֆու նամակը Քր. Միքայելեանի մասին, Բաֆֆու նամակը Մելքոն Գասպարի Փանեանցին**, [հրատարակեց՝ Դ. Իրազելի, Բ. տարի, 1934, թ. 3, 1934, մայիս-յունիս, Է., էջ 95

137. **Ութունական եւ ինսնական թականները Մոսկայում**, [կա խմբագրության ներածական], Ի. Բժ. Միք.[այել] **Ջալեան**, «Հայրենասերների միությունը»²⁵, [գրել է 1919թ. Շվեյցարիայում], Լ. [անհեղինակ], «Սասուն» կոմիտեին, Լ. **Յուս. Թաղեան**, **Բեկորներ անցեալից**, [Թեհրանից], [ԶՅԴ նախապատմություն], Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 113-121

138. **Փիլոսի նամակները Ռոստոմին**, [1915թ. հունվարի 1-ին և 21-ին, Կարինից], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 101-106

ՆՈՐ ԹՈՒՂԹԵՐ²⁶

139. **Ինչպե՞ս խորհրդայնացան Ազրբեջանն ու Վրաստանը**, Լ. Մի քանի ծանօթություններ, [Ա. Աղանի նամակը Էնվերին Ադրբեջանի խորհրդայնացումից հետո, արտասպություն Դ. Բամատի ռուսերեն «Կավկազ» թերթի 1937թ. սեպտեմբերի համարից: Վրաստանի խորհրդայնացման պատմությունը տրվում է Վրաստանի սոցիալ-դեմոկրատ կուսակցության և Վրաստանի հանրապետության ղեկավարների դիմումում՝ ուղղված «բոլոր ընկերակրական կուսակցություններին և բանուր. կազմակերպություններին» 1921թ. մարտի 27-ին, արտասպություն «Կավկազ» թերթի 1938թ. հունվարի համարից], Զ. տարի, 1938, թ. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 93-100; Լ. Դր. Աղանի նամակը Էնվեր փաշային, Զ. տարի, 1939, թ. 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., էջ 78-80

140. **Կովկասեան համադաշնակցութեան Ուխտը**, [կա խմբագրության ներածական, 1934թ. հուլիսի 14-ին Ադրբեջանի, Հյուսիսային Կովկասի և Վրաստանի նախկին կառավարությունների կնքած], Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 124-126

141. **Մեր հարեանների մօտ. Լ. Մի խզումի պատմութիւն**, [ռուսերեն «Կավկազ» թերթից հետևյալ նյութի արտասպություն. Ա. Մ. Չերմոնի և Դ. Բամատի 1930թ. հուլիսի 8-ի նամակը Փա-

²⁵ Միքայել Ջալանի «Հայրենասերների միությունը» հուլյան տպագրվել են նաև 1950թ. Բոստոնում ԶՅԴ Ամերիկայի Կենտրոնական Կոմիտեի հրատարակած «Վաթսունամեակ (1890-1950)» ժողովածուի մեջ, տես էջ 38-40:

²⁶ խմբագրության ծանոթացումը. ««Նոր թուրքեր» բաժնուն պիտի տրուին ընթացիկ կեսնի պատմութեան նշանակութեան ունեցող վաւերագրեր: Այս բաժնի նպատակն է մի կողմից միւս հաւաքել ապագայ պատմագրութեան համար, միւս կողմից, կարեւոր վաւերագրերի մէկտեղումով, դիւրացնել գործնական քաղաքականութեանը զբաղողներին աշխատանքը»:

րիզում Վրաստանի նախկին դեսպան Ա. Չխենկելիին Վրաստանի և Լեռնականների պատվիրակությունների միջև առաջ եկած խզումի պատճառների մասին; II. Մուսաևատի հաղորդագրություն, [Մուսավաթի 1933թ. դեկտեմբերի 18-ի որոշումը Մ. Էմին Ռասուլ-Չադեին իրենց նախագահի պաշտոնից ազատելու մասին], Բ. տարի, 1934, ք. 2, 1934, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 109-118

ԱՆՑԵԱԸՔ

142. Ա. Խ., *Աղասի Խանջեան*, Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 101-105
143. Ա. Խ., *Յովհաննես Աբելեան*, Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 105-108
144. *Աթաբեկ Խնկոյեան* (Խնկո Ապեր), Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 104-106
145. *Աղբալեան Նիկ., Աւետիք Շահխաթունեան*, [արտասպուկություն Թիֆլիսի «Յորիզոն» թերթի 1918թ. հոկտեմբերի 27-ի համարից], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 126-130
146. *Աստուածատրեան Ա., Բժ. Յ. Տեր-Միքայելեան* (Օվի), [1918թ. Արամ Մանուկյանի օրոք հասարակական գործիչ], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 103-104
147. *Աւետիս Քալանթար*, [անասնաբույժ], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 83
148. *Ատրպետ*, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 91
149. *Բահաթուր Բահաթրեան*, [մանկավարժ], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 108-109
150. *Գաբր.*[իել] *Աէնվիչեան*, [Մխիթարյան միաբան, հայագետ], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԵ., էջ 107
151. *Գէորգ Խատիսեան*, [առանձնացնենք խմբագրության հետևյալ ծանուցումը. «Ի միջի այլոց նրա կազմածն է 1919թ. Մայիսի 28-ի «Միացեալ և Անկախ Յայաստանի» յայտարարութիւնը», Գ. տարի, 1935, ք. 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 99-101
152. *Գէորգ Աբուլեան*, [մանկավարժ], Ա. տարի, 1933, ք. 2, 1933, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 138
153. *Գրիգորիս եպ. Պալաքեան*, Բ. տարի, 1934, ք. 5, 1934, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 117-119
154. *Դերասան Արշակ Յարութիւնեան*, Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 101-102
155. *Դոկտ. Յովհ. Երկանեան*, [ամերիկահայ հասարակական գործիչ, գրասեր, Արմեն Գարոյի

- գործակիցներից], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 106-107
156. *Եղիշէ Թադէսեան*, Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 109-110
157. *Չատիկ Սաթիկեան*, [ամերիկահայ դաշնակցական գործիչ], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 92-93
158. *Չօր.*[ավար] *Մ.*[իքայել] *Մելիք-Մուրատեան*, Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 93
159. *Թորոս Թորոմանեան*, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 119
160. *Լազարեան Խորեն վրդ., Դրուագ մը Մուրատի* [Սերաստացի] *Կեանքեան*, [գրել է 12.09.1927, Սաութ Միլվոքի, Վիսք.], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 116-117
161. *Լեւոն Թադէսեան* (Պապաշա), [ՅՅԴ անվանի գործիչ, վերջին 10 տարիներին վարում էր ՅՅԴ Կենտրոնական Դիվանի գործերը], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 107
162. *Խոնդկարեան Ա., Տիգրան Մուշեղեան*, [նախկին սոցիալիստ-հեղափոխական, Երևանի պետհամալսարանի տեսուչ], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 104-109
163. *Խորեն Ա. Կաթողիկոս*, [Ամենայն Յայոց], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 78-80
164. *Կարապետ Մելքոնեան*, [ազգային բարերար], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 119-120
165. *Կոմիտաս* (1869-1935), Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 100-103
166. *Յ. Սամուէլ, Գաբրիէ Նորատունկեան*, Դ. տարի, 1936, ք. 5, 1936, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԵ., էջ 103-107
167. *Յայաստան Գէորգեան*, [գրող], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 92
168. *Մանուկեան Յմ., Արամ* (Դիմագիծ եւ յիշողութիւններ), [գրել է 1919թ., Երևանում], Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 109-114
169. *Մանուէլ Միրախորեան*, [մանկավարժ], Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 93
170. *Միրան Սվազլի*, [ՌԱԿ հայտնի գործիչ], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 103-104
171. *Միքայէլ Վարանդեան*, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 119
172. *Միքայէլ Մինասեան*, [ամերիկահայ մանկավարժ, պատմաբան, խմբագիր], Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 102-103
173. *Յակոբ Յակոբեան*, [խորհրդահայ գրող, կա նրա «Ռաֆֆիի շիրմի մօտ» 1894թ. գրած բանաստեղծությունը], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 80-83

174. *Յակոբ Քոչարեան*, [ՀՀ պատվիրակության քարտուղար], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 90-92
175. *Յարութիւն Յորդանանեան*, [իրանահայ հասարակական հայտնի գործիչ], Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, էջ 102-103
176. *Յովսէփ Միրզայեանց*, [իրանահայ հասարակական հայտնի գործիչ, Իրանի խորհրդարանի պատգամավոր, իրանագետ-թարգմանիչ], Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 104
177. *Ն.*[ահատակ] *Գ.*[րողներ]ի *Բ.*[արեկամներ], *Երանո Օտեան*, [արտատպություն Ե. Օտյանի «Երկեր»-ի առաջաբանից], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 111-114
178. *Նիկ. Մառ*, Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 108
179. *Ներսէս Օհանեան*, [1890-1918թթ. Կ. Պոլսի հասարակական գործիչ, ազգային երեսփոխան], Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 110
180. *Ոնոփրիոս Անուփեան*, [բանաստեղծ], Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 121-122
181. *Պրոֆ. Անտուան Մէյեէ*, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 103
182. *Պրոֆ. Յ. Թ. Գայայեան*, [մանկավարժ], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 88-90
183. *Ռոմանոս Մելիքեան*, Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 102-103
184. *Սարգիս Քամալեան*, [մանկավարժ, հեքիաթագիր], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 94
185. *Սեդրաք Սասունի*, [ՀԶԴ գործիչ], Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԷ., էջ 107-108
186. *Ստեփան Դեմուրեան*, [երաժշտագետ], Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 120-121
187. *Վ.*[րացյան Սիմոն], *Քաբզէն Կաթողիկոս*, [Կյուլեսերյան], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 108-109
188. *Վ. Դ. Ղորղանեան*, [երաժշտագետ], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 92-93
189. *Վ. Տէր-Խաչատրեան*, [էջմիածնում Հայրենիքի Փրկության կոմիտեի նախագահ], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 109-110
190. *Վահան Գարտաշեան*, [ամերիկահայ հասարակական հայտնի գործիչ], Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 85-88
191. *Վարդան Մախոխեան*, [ծովանկարիչ], Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 93-94
192. *Վ. Ս., Ալեքսանդր Շիրվանզադէ*, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 112-115
193. *Վրացեան Ս., Արսէն Գարո* (1873-1923) - Մահան 10ամեակի առթիւ, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 122-125

194. *Վրացեան Ս., Նար-Դոս*, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 130-132
195. *Յուլակ Խանգադեան*, [գրականագետ], Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 106
196. *Փրոֆ. Ս. Սողիկեան*, [Կարինի Սանասարյան դպրոցի հիմնադիր-ղեկավարներից, մահացել է ԱՄՆ-ում], Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 115
197. *Քալանթար Աշխարիբեգ, Ակադ. Ալեք. սանդր Թամանեան*, [կյանքը մինչև 1926թ., արտատպություն «խորհրդային Հայաստան» թերթի 1926թ. համարից, հետո դրա մասին «Վէմ»-ի խմբագրության հավելումը` էջ 113-114], Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 105-112

ԿԵԱՆՔ ԵՎ ՄՇԱԿՈՅԹ

198. *Ա. Ահարոնեանի առողջութիւնը*, [տեղեկատվություն], Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 116-117
199. *Ա. Խ., Աննախընթաց հալածանք խորհրդահայ գրականութեան եւ գրողներու դէմ*, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 104-108
200. *Ա. Խ., Բարենշան երետյոթներ Հայաստանում*, [խորհրդային Հայաստանի մշակութային կյանք], Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 133-136
201. *Ա. Խ., Շարժանկարը Հայաստանում*, Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 108-113
202. *Ա. Խ., Սայեաթ Նովայի մահուան շուրջը*, [վերլուծում հարցի շուրջ «Վէմ»-ի և այլ հոդվածների տեսակետների], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 110-114
203. *Ա. Խ., Վիճաբանութիւններ խորհրդահայ գրականութեան մասին*, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 114-119
204. *Ա. Զօպանեանի յոբէլեանը*, [Փարիզում, 50-ամյակ], Զ. տարի, 1938, թ. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 110-111
205. *Աբրահամեան Ռ., Մի քանի ճշտումներ* (Յ. Զաւրեանի «Սայեաթ Նովայի» առթիւ), Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 131-133
206. *Աբրահամեան Ռ., Սայեաթ Նովայի անտիպ տաղեր*, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 130-131
207. [Ալիքյան Ն.], *Սայեաթ Նովայի մահը*, [Հ. Ն. Ալիքյանի նամակը Վիեննայից Հ. Զավրյանին այդ հարցում վերջինիս տեսակետի առթիւ], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 139-140

- 208. Արամեան դպրոցի հարիրամեակը**, [Թավրիզում], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 111
- 209. Արղութեան Երկայնաբազուկ Բորիս Իշխան, Նամակ խմբագրութեան**, [կա խմբագրութեան ներածական, Արղության տոհմի պատմության մասին], Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 115-118
- 210. Արշակ Դուկասյանի կտակը**, Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 109-111
- 211. Բարեգործականի ընդհ. ժողովի առիթով**, [հոկտեմբերի 6-ին Փարիզում], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 101-103
- 212. Բեյրութի հայ ձեմարանը**, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 120
- 213. Գիւլխանդանեան Ա., Մի ճշտում**, [որ «Վեմ»-ի ժՁ. համարում Արսեն Թոխմախյանի մասին գրության հեղինակը Սիմեոն Տեր-Գրիգորյանն է, մանրամասներ], Դ. տարի, ք. 5, 1936, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 109-110
- 214. Դարձեալ ազգային-եկեղեցական սահմանադրութիւնը**, [Ս. Էջմիածնի ազգային-եկեղեցական ժողովի մշակած Հայ Եկեղեցու սահմանադրութիւնը], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 110-111
- 215. Դուրեան գրական մրցանակը**, [Երուսաղէմում], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 109
- 216. Եղիկեան Գրիգոր, «Անյո՞ւշ» թէ «Անուշ»**, [Թեհրանից], [անդրադարձ այս վերնագրով X-ի հոդվածին, որ ճիշտը «Անյուշ» է], Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 97-98
- 217. Ե՛րբ է հիմնել Յ. Յ. Դաշնակցութիւնը**, [հարցի շուրջ առկա տեսակետների վերլուծութեան աղատություն]²⁷, Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 112
- 218. Երւ.[անդ] Տեր-Անդրէասեան**, [վաստակավոր ուսուցիչ, գրական-հանրային գործիչ, գործունեության 50-ամյակի տոնումը Փարիզում, կա «Վեմ»-ի ուղարկած շնորհավորական հեռագիրը], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 112-113
- 219. Երուսաղէմի տպարանի հարիրամեակը**, Բ. տարի, 1934, ք. 1, յունուար-փետրուար, Գ., էջ 124-125
- 220. Զուարթնոցի թանգարանը**, [հուլիսի սկզբին բացվել է Զվարթնոցում], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 103
- 221. Էջմիածնի շուրջ**, [խորեն Ա. Կաթողիկոսի մահից հետո վիճակը], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 97-100
- 222. Թաղեսեան Յովս., Բերկրիի դէպքը**, [Թեհրանից], [Ա. Կրացյանի «Վ. Փափազեանի յուշերի առթիւ» հոդվածի²⁸ կապակցությամբ լրացում], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 97-98
- 223. Իրագել Յ., Նամակ խմբագրութեան**, [Արամ Երեմյանի կողմից Թեհրանի «Վերածնունդ» թերթում հունվարի 29-ին առաջին հայերեն պիեսի մասին գրված հոդվածի առիթով], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 141-142
- 224. Իրագել Յ., Ռ՛վ է «Խորադիմայ»-ի հեղինակը**, Բ. տարի, ք. 6, 1934, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 121-124
- 225. Խաչատուր Աբովեանի արձանը**, [Երևանում], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 142-143
- 226. Խորհրդային գրողների միութեան կանոնագիրը**, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 127-128
- 227. Խորհրդային իշխանութիւնը եւ եկեղեցին**, [ԽՍՀՄ Չեկայի 1919թ. հոկտեմբերի 1-ի և 1920թ. հունվարի 1-ի հրահանգների ներկայացում և վերլուծում, ՀԽՍՀ-ում «Ազատ եկեղեցի» շարժման գործունեություն], Գ. տարի, 1935, ք. 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 104-108
- 228. Խստութիւններ գրողների դէմ**, [խորհրդային Հայաստանում], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 136-137
- 229. Կոմիտաս Վարդ.-ի անտիպ գործերը**, [Կ. Պոլսում Թ. Ազատյանի հայտնագործած անտիպ աշխատությունների մասին ըստ «Խորհրդային Արվեստ» ամսագրի հաղորդման], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 117
- 230. Հալեայի թեմի հայերը**, [կա «Վիճակացոյց հայ բնակչութեան Հալեայի թեմի 1934», արտատպություն «Հասկ»-ից], Գ. տարի, 1935, ք. 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 113
- 231. Հայ Գրող. Ընկ. մրցանակը**, [Փարիզի Հայ Գրողների Ընկերակցության], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 126
- 232. Հայ թատերական գրականութիւնը** (Զրոյց Յ. Օշականի հետ), [գրի առավ՝ Բ. Թաշանը, Կահիրէ], Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 127-130
- 233. Հայաստանի բնակավայրերի նոր անունները**, [կա «Հայաստանի վերաշինուած շրջանների ու բնակավայրերի քարտէզ»], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 115-118
- 234. Հայաստանի ճարտարապետների ցուցահանդէսը**, [Երևանում, ապրիլի 18-ին], Գ. տարի, 1935, ք. 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 116

²⁷ Տես նաև Վ. Ա., Մի քանի ճշտումներ, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 78-82:

²⁸ Տես Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 80-86:

235. **Ղ. Աղայեանի անյայտ ոտանաւորը**, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 128

236. **Մարդկային երկու վաւերագրեր**, [Ս. Ջարյանի «Ստալին» և «Գնդապետ Մազմանյանը (Կարսի անկման առթիւ)» բանաստեղծութիւնները], Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 115-117

237. **«Մարջան» օպերան**, [Իեղիմակ՝ Կարո Ջաքարյան], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 102

238. **Մի ոչխարի վաճառականի մասին**, [1920թ. թուրք-հայկական պատերազմի ժամանակ թուրքերին հազարավոր ոչխարներ վաճառած և 1934թ. «Պրոմէթէ»-ի խմբագրապետ Գեորգի Գվազալայի մասին], Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 118-119

239. **Միրզայեան Ջօրայր, Վարպետ Մինաս եւ իր որմնակարները**, [Թեհրանից], [17-րդ դարի նկարչի նկարների գտնվելու և արժեքի մասին], Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 119-122

240. **Միսիթաբեան Գ., Գերկ ու ցան**, [1933թ. գրական գործերի վերլուծում, արտաստություն Կահիրեի «Յուսաբեր» թերթից], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 118-120

241. **Մշակոյթը Հայաստանում**, Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 110

242. **Մուրատ-Ռաֆայէլեան վարժարանի հարիւրամեակը**, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 101

243. **Յոթելեանների առթիւ**, [ընդհանուր տեսամեթոդական], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 98-100

244. **Նուպարեան Մատենադարանը**, [արդի վիճակն ըստ նրա հաշվետու գեկույցի], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 113-116

245. **Շիրվանզադէի յիշատակին**, [թաղում և ժառանգության հրատարակման ծրագիր Երևանում], Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 119-120

246. **Որք մը²⁹, Մի՞թէ ճիշտ է**, [նամակ «Վեմի»-ին Զ. Ավակովի հուշերի առթիվ, հայության քաղաքական ճակատագրի հանդէպ մտահոգությամբ], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 140

247. **Չուհաճեան [Արշակ] եւ հայ մշակոյթը**, [ճննդյան 100-ամյակի հանդէս Փարիզում], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 100

248. **Պերպերեան Հայկ, Գերթում պատմիչ եւ չինական նկարչութիւնը**, Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 141-142

249. **Ռամկավարները եւ բոլշեւիկները**, [1930-ական թվականներին բոլշեւիկների հանդէպ ՌԱԿ-ի գովաբանական վերաբերմունքին ի տես տպվել է ՀՌԿ Հայաստանի խորհրդի 1920թ. մայիսի 14-ի հակաբոլշեւիկյան ուղղվածության կոչը], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 108-109

250. **Ռուսահայ թատրոնի 75ամեակը**, Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 143

251. **Ս. Խաչատրեանի պատկերահանդէսը**, [Փարիզում, պարսկահայ], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 124-126

252. **Սարուխանի յոթելեանը**, [Առաքել], Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 103

253. **Սայեաթ Նովան թուրքերէն**, [«Գրական թերթ»-ում Գ. Լևոնյանի առաջարկը դրանք տպագրելու մասին], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 115-116

254. **«Միփան» երգչախումբ**, [Փարիզում], Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 116-118

255. **Վ. Թէքեանի յոթելեանը**, Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 137-138

256. **Վահան Տոտոմենց** (60ամեայ յոթելեանի առթիւ), [Բուլղարիայում, կենսագրությունը], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 114-115

257. **Վր. Ս., Գրականութեան վիճակը Հայաստանում**, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 94-99

258. **Վր. Ս., Գ. Յ. Ղ. Տունը**, [Փարիզի արվարձան Մոնմորանսիում, ՀՅԴ Դիվանը հաստատվել է 1935թ., Թանգարանը՝ 1936թ., պատասխանատուն Գերասիմ Բալայանն էր, մանրամասն նկարագրություն], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 94-98

259. **Վր. Ս., Քէմանջիստ Ռուբէն**, [Կարախանյան], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 95-97

260. **Տիկ. Ե. Ջօրեանի յոթելեանը**, [մանկավարժական գործունեության 40-ամյակը, կա «Վեմ»-ի ուղարկած շնորհավորական նամակը], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 113

261. **Ռաֆֆիի ծննդեան հարիւրամեակը**, Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 117-118

262. **Ռաֆֆիի յոթելեանը**, [Փարիզում], Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 103

263. **Ռաֆֆիի յոթելեանը**, [Փարիզում, «Համազգային»-ի Ֆրանսիայի Կենտրոնական վարչության կազմակերպած], Ե. տարի, 1937, ք. 1, 1937, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 97

264. **Ռաֆֆիի յոթելեանը**, [կա «Կոչ հանուր հայության» հոբելյանը նշելու մասին], Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 99-101

²⁹ Անձը պարզել չհաջողվեց:

265. Վ. Փ., *Թերթերու տարեդարձներ*, էջ 113-114, Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 113-114
266. Վ. Փ., *Հայ կրթական երկու հիմնարկների 100-ամեակը*, [Վենետիկի Մուրատ-Ռաֆայելյան և Թավրիզի Արամյան դպրոցների] Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 114
267. Վ. Փ., *Վասպուրականի ինքնապաշտպանության 40-ամեյա տարեդարձը* (1896-1936), Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 111-112
268. *Քրիստափորի եւ Ճավորովի յիշատակին*, [օգոստոսի 18-ին Բուլղարիայում հանդեսներ Քրիստափորի մահվան 30-ամյակի և Պ. Յավորովի արձանի (քանդակագործ Վ. Ահարոնյան) բացման առթիվ, Պ. Յավորովի «Հայեր» բանաստեղծությունը], Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 118-119
269. Մ³⁰. *Արովեանի մահան շուրջ*, Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 123-124
270. Մ. «Անյո՞ւշ» *թե՛ Անուշ*», [ճիշտը իբր երկրորդն է, Արշակ 2-րդի բանտի մասին, իբր Թեհրան-Բաղդադ ճանապարհի վրա, կոչվում է Կասր Շիրին կամ Ղասր Շիրին], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 124
271. Մ., *Անյո՞ւշ թե՛ Անուշ*, Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 114

ԳԻՐՔ ԵՎ ՍԱՍՈՒԼ

272. Ա. Խ., «*Խորհրդային գրականություն» հանդեսը*, Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 115-118
273. «*Ազդակ»-ի տասնամեակը*, Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 103
274. *Ահարոնի քերթուածները*, Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 102
275. «*Ասպարէզ»-ի երեսնամեակը*, Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 102
276. «*Արփի»*, [փակման մասին], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 100
277. Գ. *Դոդոխեանի անտիպ գործերը*, Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 104-105
278. *Գերմաներէն ուսումնասիրութիւն Շահ Իսմայիլ Բ.-ի մասին*, Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 120-121
279. *Գրական բերքը*, Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 103-104
280. *Դիւան Դ. Յ. Դաշնակցութեան*, [գրքի տպագրության մասին], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 100

281. *Դոքտ. Ա. Արեղեանի գործերը*, Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 129-130
282. *Երգիծաբերք Երեւանում*, [«Եղիմը»], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 125-126
283. *Երկու մեծարժեք հրատարակություններ*, [Մեսրոպ Սեթի «Հայերը Հնդկաստանում» և Արշակ Սարգիսյանի «Հայկական հարցի պատմությունը մինչև 1885թ.»], Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 105-106
284. «*Ձարթնոց»*, [Յր. Բալույանի խմբագրած տարեգիրք], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 100-101
285. «*Ձարթնոց» Տարեգիրք*, Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԱ., էջ 111-112
286. *Թաւշէ դիկտատոր*, [Մոսկվայում տպված Լ. Գրոսմանի վեպը Մ. Լոռիս-Մելիքյանի մասին], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 131
287. *Թիւրքիոյ Ազգային Ուխտի պատմութիւնից*, Դ. տարի, 1936, ք. 1, 1936, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 120
288. *Լ. Էսաճանեանի գործերը*, [հետմահու Աթենքում տպելու մասին], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԵ., էջ 114
289. *Լ. Մելիքսեբեքեանի աշխատութիւնները*, Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 121-122
290. «*Խալդերէն լեզվի բանալին»*, [Երևանում Արգար Պայազատի գրքի տպագրությունը], Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԱ., էջ 110
291. *Խաչ. Արովեանի դիւանը*, [Հայաստանի Գրական թանգարանի կողմից Խ. Արովյանի ժառանգների մոտ մինչ այժմ անհայտ ձեռագրերի հայտնաբերման մասին], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 105-106
292. *Խաչ. Արովեանի մասին*, [Մոսկվայում Վ. Վահանյանի «Խաչատուր Արովյան» գրքի տպագրությունը], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 125
293. *Կարոյ աշխարհը*, [ԱՄՆ-ում նման գիրք տպելու մասին], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 131
294. «*Կենք եւ Արևստ»*, [Փարիզում, որ տարեգիրքը տպվելու է որպես ամսագիր], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 113
295. «*Կենք եւ Արևստ»*, [գոյության դժվարությունները], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 99
296. [Կուսիկյան Ի., *Հայաստանի գիտական գրականությունը*, [հոդվածի ռուսերենից թարգմանությունը «ԽՍՀՄ ազգությունների գրականու-

³⁰ Հավանաբար երկանդ Տեր-Անդրեասյանն է:

թյուն» ամսագրի 11-րդ համարից], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժ., էջ 111-114

297. Համազգայինի Տարեգիրքը, [իրատարակելու մասին խմբագրության հայտարարություն], Գ. տարի, 1935, ք. 2, 1935, մայիս-յունիս, ժ., էջ 122

298. Համազգայինի օրացույցը, [իրատարակության մասին], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԳ., էջ 101

299. Հայ Գրագետներու Բարեկամներ, [«Արդի հայ գրականության» հատորի հրատարակման առթիվ «Հայտարարություն» - ստորագրողների թվում են՝ Ս. Վրացյան, Ս. Պարսամյան, Շ. Նարդունի, ԶԳԲ-ի գործունեության ամփոփ հաշիվ], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 104

300. Հայ հանրագիտակ, [Յ. Ս. Պոտուրյանի], Դ. տարի, 1936, ք. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժ., էջ 114

301. Հայ հանրագիտակ, [Յ. Ս. Պոտուրյանի], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 105

302. Հայ մամուլը, [Խորհրդային Հայաստանում և արտասահմանում, վերլուծական տեսություն], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 144-147

303. Հայաստանի մատենադարանը, [Հանրային գրադարանը], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԳ., էջ 101

304. Հայկական հեքեաթներ, [տպված Մոսկվա - յում], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 131

305. Հայրենակցական միությունները, Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԳ., էջ 101-103

306. «Հայրենիք»-ի 15ամեակը, Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 107-108

307. «Հանդէս Ամսօրեա»-ի յիսնամեակը, Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 107

308. Հրատարակությունների վիճակը Հայաստանում, Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ժԹ., էջ 103

309. ճարտ. Բունիաթեանի «Գառնի»-ն, [գրքի մասին, արտատպություն «Խորհրդային Արվեստ» հանդեսից], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 130

310. Ս. Նալբանդեանի երկերը, [Երևանում 4 հատորով տպելու մասին], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 144

311. Մամուլը Հայաստանում, [ըստ «Խորհրդային Հայաստան» թերթի մայիսի 5-ի թվային վիճակագրության], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 121-122

312. Մանկական գրադարան, [Բուքրեշում, մատենաշար], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 126-127

313. «Մասիս» Հրատ. Ընկերությունը, [Բուխարեստում], Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., էջ 113

314. Մելքոնեան Ֆոնդը, [իրատարակությունների տեսություն, արտատպություն «Խորհրդային Արվեստ» հանդեսից], Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 129-130

315. Մելքոնեան Ֆոնդը, [իրատարակությունները], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 126

316. Մեր պարբերականները, [«Հայրենիք» ամսագիր, «Անահիտ», «Երիտասարդ հայուհի»], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 139-141

317. Մեր պարբերականները, [«Բազմավեպ», «Հայաստանի կոչնակ», Hairenik Weekly], Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 101-104

318. Մեր պարբերականները, [«Հայրենիք», «Սիոն»], Բ. տարի, 1934, ք. 4, յուլիս-օգոստոս, Ը., էջ 134-136

319. Մեր պարբերականները, [«Սիոն», «Հասկ», «Հայ-Բոյժ»], Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 126-129

320. Մեր պարբերականները, [«Հանդէս Ամսօրեայ», «Սիոն», «Հայրենիք»], Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 126-128

321. Մեր պարբերականները, [«Հայրենիք», «Հանդէս Ամսօրեայ», «Բազմավեպ», «Հայ Արի», «Մասիս», Գերմաներեն մի շաբաթաթերթ Վիեննայի Մխիթարյանների մասին, Զ. Ասալովի «Վրաստանի անկախությունը», «Մուսա լեռան քառասուն օրերը» (Սոֆիայում հայերեն տպելու մասին), «Սրգաստան» (Սոֆիա), «Անի» (Ռուսինիա), «Համազգային տարեգիրք» (Կահիրեյ)], Գ. տարի, 1935, ք. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 117-121

322. Մուսա Դադի 40 օրը, [Ֆ. Վերֆելի գրքի Վիեննայում տպելու մասին], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 144-145

323. «Յառաջ»-ի տասնամեակը, [Փարիզի], Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ժԱ., էջ 122

324. Յովհաննես Թումանյանը գերմաներեն, [թարգմանությունների ցանկ], Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ժԸ., էջ 101-102

325. «Յուսաբեր»-ի բացառիկ թիւը, [Ֆիրդուսու ծննդեան 1000-ամյակի], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 119

326. «Յուսաբեր»-ի նոր բացառիկը, [Աստվածաշնչի հայերեն թարգմանության 1500-ամյակին նվիրված բացառիկ տպագրության ծրագիր], Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ժԱ., էջ 122

327. «Նախագահ Վիլսոնի իրաւարար վճիռը Տաճկաստանի եւ Հայաստանի միջեւ», [Բեռլինի Արևելյան լեզուների սեմինարի թուրքաբանու-

թյան ուսուցչապետ արոՖ. Գ. Եշկեի [Jaeschke] հողվածի մասին՝ տպված նույն հիմնարկի գիտական տեղեկագրերի 1935թ. համարում : Չեղինակը նշում է, որ Վ. Վիլսոնի վճիռը տպվել է Bulletin de l'Institut Juridique International, 1934, t. XXXI, pp. 329-336. Հոդվածում տպվել է նաև վիլսոնյան Հայաստանի բարտեզը, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ժՁ., էջ 109

328. Նահատակ Գրազտներու Բարեկամներ, [Ընկերության գործունեության մասին], Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 141-143

329. **Նահատակ Գրազտների Բարեկամները,** [գործունեության մասին, կա ՆԳԲ-ի կոչը «Մեր բարեկամներուն եւ համակիրներուն», ստորագրել են՝ Ս. Վրացյան, Սկրտիչ Պարսամեան, Տոքթ. Լ. Գրիգորեան, Շ. Նարդունի, Կ. Սասունի], Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ժՁ., էջ 110-111

330. Նոր գրքեր, Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ժՁ., էջ 103

331. Նոր գրքեր, [Երևանում], Զ. տարի, 1938, թ. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 106

332. «Նոր Հասկեր», [Թեհրանում, մանկակալ], Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., էջ 112-113

333. Նոր հրատարակութիւններ, [Երևանում տպված], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 131-132

334. Նոր պարբերականներ, [«Նաւասարդ», «Ջուարթնոց», «Չերկ», Ե. տարի, 1934, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 104-107

335. Նոր պարբերականներ, [«Նոր էջ» [իրանահայ երիտասարդ գրողների], «Մշակոյթ»], Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 119-121

336. «Նոր Օր»-ի եր «Հորիզոն»-ի միացումը, Ե. տարի, 1934, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 108

337. Նուր Չայաստ. Հանր. գրադարանին, [Զի-կագոյից, Աստղիկ Տէվէյանից՝ 40.000 գիրք], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 125

338. Նուպարեան Մատենադարանը, Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ժԹ., էջ 105

339. Ոն. Անոպեանի երկերը, [Երևանում տպելու մասին], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 125

340. Պրոֆ. Լ. Մելիքութեկի աշխատութիւնները, Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 130-131

341. Պրոֆ. Յ. Սանանդեանի գործերը, [արտատպութիւն «Գրական թերթ»-ի նոյեմբերի 7-ի համարից], Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 130-131

342. Պուշկինը հայրերէն, Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ժՁ., էջ 102

343. Ռումանահայոց Կեդր.[ոնակալ] **Մատենադարանը,** Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 105

344. Սայեաթ Նովան վրացերէն, [Թիֆլիսում հրատարակելու մասին], Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 113

345. Սասունցի Դաւիթ, [Երևանում էպոսը հրատարակելու մասին], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 126

346. «Սեւան» Հրատ.[արակչական] **Ընկերութիւն,** [Բոստոնում], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 127

347. «Վահան Տէրեան» ժողովածու, [Երևանում հրատարակված], Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 126

348. Վրաց մամուլից, [Լ. Մելիքութեմ-Բեկովի հողվածը Նաղաշ Հովնաթանի մասին], Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 128-129

349. «Տաճկահայաստանի եւ Նախիջեւանի հիւսիս-արեւելեան սահմանը», [Գ. Եշկեի հողվածի մասին, տպված Die Welt des Islams հանդեսում 1936թ., հուն. 17, 3-4 միացյալ թիվ], Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ժՁ., էջ 109

350. Տարեգիրք Քրիի հայրենակցական միութեան, [ԱՄՆ-ում հրատարակելու մասին], Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 106

351. Տոքթ. Ն. Տ. Ս. Թաշճեանի գիրքը, [«Ատամնաբուժական առողջապահութիւն»], Զ. տարի, 1938, թ. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 114

352. Բաֆֆիի երկերը, [կա Աննա Բաֆֆիի կազմած ցանկը], Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ժԹ., էջ 103-105

353. Փ. [Փափագյան Վահան], **Գաղութահայ պարբերական մամուլը,** Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ժԴ., էջ 118-120

354. Փ. Վ. [Փափագյան Վահան], **«Նոր գիր» եւ «Նոր էջ» պարբերականները,** [ԱՄՆ-ում եւ Պարսկաստանում հրատարակվող, երիտասարդ գրողների], Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ժԵ., էջ 120

355. Օրագրութիւն Երեմիա Չէլէպի Քեոմիւրճեանի, [իրատարակված Երուսաղեմում Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Նշանյանի կողմից], Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 102

ԳՐԱԽՈՍԱԿԱՆ

356. Ա. Ա. [Աբեղյան Արտաշես], **Պրոֆ. Ս. Աբեղեան, Հայոց լեզվի տաղաչափությունը,** Երեւան, 1933: Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 137-139

357. Ա. Խ., *Ռաֆայել Ձարդարեան*, «Դու ես ես»: Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 123-124

358. Ադոնց Նիկ. Պրոֆ., *Խաչատուր Աբովյանի վախճանը*, [Բրյուսելից], [Ալեսե Բակունցի գրքի³¹ հանգամանակից քննադատություն, եզրակացություն. «Ա. Բակունցի աշխատությունը, ամեն պարագային, մի կարելուր նպաստ է գործին շնորհիւ նոր նիւթերի եւ նոր մեկնաբանութեան: Չենք կարող չնկատել, որ գիրքը աւելի պիտի շահեր, եթէ լեզուն եւ ոճը խնամուած լինէին, ինչ որ սպասելի է մի վիպագրից»], Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 5-13

359. Ադոնց Նիկ. Պրոֆ., *Նոր հայերէն քերականութիւն*, (Dr. Art. Aebeghian, Neuarmenische Grammatik, 1936): Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 46-51

360. Աղբալեան Ն., *N. Marr et M. Briere, La Lanque georgienne*. Paris, 1931, XVI+858. Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 114-116

361. Արամեան Ա., *Ա. Պարտիզեան, Հայ եկեղեցւոյ տազնապը եւ անոր պատասխանատուները*, Պոսքըն, 1936: Զ. տարի, 1938, ք. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 115-119

362. Արամեան Ա., *Գարեգին եպ. Տրապիզոնի-խաչատրեան, Աշխարհի լոյսն ի հայս կամ Աւետարանի լոյսը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ պրիսմակէն*, Ա. հտ., Փարիզ, 1936: Ե. տարի, 1937, ք. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 106-108

363. Բաղալեան Ն., *Անդրկովկ. Խորհրդ. Դաշն. Ընկերվ. Հանր. կառավարութեան 1927թ. գործունէութիւնը*, 1929, Թիֆլիս: Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 134-137

364. Բ. Ն. [Բաղալեան Նիկոլ], *Գ. Չուրսին, Ձանգեզուրի հայերը*, Թիֆլիս, 1931: Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս, ԺԱ., էջ 125-126

365. Բաղալեան Ն., *Կարլօ Սֆորցա, Եւրոպայի բռնատիրութիւնները*: Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 132-136

366. Բաղալեան Ն., *Մ. Օրախելաշվիլի, Սեր-գօ Օրթոնիկիձէ*, Մոսկւա, 1936: Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 106-108

367. Բ. Ն., *Ս. Աէֆ, Աղեքսանդրեան Այգու գն-դակահարութիւնը*, Զրատ. Չակկնիզա, 1927, Թիֆլիս: Գ. տարի, 1935, ք. 3, յուլիս-օգոստոս,

ԺԱ., էջ 123-124³²

368. Բաղալեան Ն., *Ս. Ե. Աէֆ, Պայքար Հոկտեմբերի համար Անդրկովկասում*, Զրատ. Անդրկովկասեան կուսակցական պատմական ճեմարանի, 1932: Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 109-113

369. Բաղալեան Ն., *Ֆ. Մախարաձէ, Վրաստանը 19-րդ դարում*, 1933, Թիֆլիս, Զրատ. Վրաստանի Մարքսիզմ-Լենինիզմի ինստիտուտ: Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 120-123

370. Բաղալեան Ն., *Pomiankowski Joseph. Der Zusammenbruch des Ottomanischen Reiches*: [Erinnerungen an die Törkei aus der Zeit des Weltkrieges. Zöbrich-Leipzig-Wien: Amalthea-Verlag.] 1928. Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 146-150

371. Զ. Յ. [Զավրյան Հովհաննես], *Ա. Սարուխան, Ֆիրդուսի եւ Սովսեա Խորենացի*: [հայերէն եւ ֆրանսերէն], Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 121-123

372. Զ. Յ., *Արման Կոթիկեան, Ֆիրդուսի թուսի եւ իր Շահնամէն*, 1936, Փարիզ: Դ. տարի, 1936, ք. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 123-124

373. Զ. Յ., *Յովհ. Յակոբեան, Աղբիւրներ Հայաստանի եւ Անդրկովկասի պատմութեան. Ուղեգրութիւններ*, հտ. Ա., ԺԳ-ԺԶ դար (1253-1582), Զրատ. Սելքուեան ֆոնդ, Երեւան, 1932: Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 130-134

374. Զ. Յ., *Յուսիկ Արքայ. Չոխրաբեան, Հայոց եկեղեցւո պատմութիւն*: [ռումիներէն], Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 132

375. Զ. Յ., *Պրոֆ. Ն. Ադոնցի վերջին գործերը*: Բ. տարի, 1934, ք. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 135-137

376. Զաւրեան Յ., «*Սասնա ծռեր*», խմբագրեց պրոֆ. Մ. Աբեղեան, աշխատակցութեամբ Կարապետ Մելիք-Օհանջանյանի, Երեւան, 1936: Դ. տարի, 1936, ք. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 121-122

377. Զ. Յ., *Ֆիրդուսի*. Բանաստեղծի ծննդեան հազարամեակին նուիրուած ժողովածու, Երեւան, Պետհրատ, 1934: Դ. տարի, 1936, ք. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 122-125

³² Այս գրախոսության առթիվ կա խմբագրության հետևյալ նշումը. «Ինչպես մի անգամ ասել ենք, արտասահմանի վերաբերմամբ մենք տալիս ենք միայն նոր հրատարակությունների գրախոսականը, բայց խորհրդային երկրների հրատարակությունների համար ժամանակի սահմանափակում չենք դնում, խորհուրդների աշխարհից հրատարակություններն այնքան դժարութեամբ են ստացւում, որ տարիներ ամառ լոյս տեսած գործերն էլ արտասահմանի ընթերցողի համար նոր են»:

³¹ Տե՛ս Խաչատուր Աբովյանի անհայտ բացակայումը, Երևան, 1932:

378. Ջ. Յ., **A. Safrastian, The Itinerary of Xenophon's retreat.** The Asiatic Review, London, 1934. Գ. տարի, 1935, ք. 1, յուճուար-ապրիլ, թ., էջ 123-125
379. Զ. Գ., **Կ. Բասմաջեան, Հայկական ընդհանուր դրամագիտութիւն:** Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուճուար-հոկտեմբեր, ժՁ., էջ 115-116
380. Զամբարձումեան Վահան, **Թուրքի մը գրած պատմութիւնը,** [Ալի Քեմալի «Էրզինճան» գիրքը³³], Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 82-88
381. Մեհտերեան Էլիզ, **L. G. Guerdan, Tigran Yergate:** Դ. տարի, 1936, ք. 3, յուճուար-հոկտեմբեր, ժՁ., էջ 113-114
382. **Յիսնամեայ յոբելեան «Հանդէս Ամսօրեայ» հայագիտական ուսումնաթերթի** (1887-1937): Ե. տարի, 1937, ք. 2, ապրիլ-յունիս, ժՁ., էջ 109-110
383. Նաիրցի Լեւոն, **Վիզն Գլակ** (Կ. Սասունի), **Լեռներու խորհուրդը,** Պէյրուք, 1934: Բ. տարի, 1934, ք. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 105-109
384. Նարդունի Շ., **Կոմնագենացի, Փիլարտոս Հայր – Կիլիկիոյ ճիսութեան հիմնադիրը,** Հալէպ, 1930: [Մշակում է, որ հեղինակը Բաբկեն Կաթողիկոսն է, սակայն Եղիա Քասունին է], Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 103-107
385. **Ռուս-թրքական ռազմաճակատի մասին,** [Մալուխի Ե., «Համաշխարհային պատերազմը Կովկասյան ճակատում 1914-1917թթ.»], Ա. տարի, 1933, ք. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 143-145³⁴
386. Ս. [Վրացյան Սիմոն], **Յր. Փաստրմաճեան, Լեռնային պատերազմ,** Թարգմ. Գնդ. Տ. Բաղդասարեան, Մատ-շար «Ռազմիկ», ք. 2, 1938, Փարիզ: Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 107
387. Ս., **Մասիս Տարեգիրք,** Ա. տարի, 1934, Սոֆիա, խմբ. Արմեն Սեւան, Մասիս: Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 139-141
388. Սասունի Կ., **Շ. Նարդունի, Մեղեդիներ, մեղեդիներ յ...** (Յէքեաթ եւ Բանաստեղծութիւն), Մատ-շար «Յառաջ», ք. 1: Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 155-157
389. Սարգիսեան Արշակ Օ., **Հայոց հարցը ինքնակական թուականներուն** (Ըստ ամերիկյան պատմագրի), [Ուրբանայից], [Վիլյամ Լամբերի «Կայսե-

- րապաշտության դիվանագիտությունը»³⁵ գիրք], Զ. տարի, 1938, ք. 3, յունիս-սեպտեմբեր, էջ 73-83
390. Սեւան Ա., **Ս. Ա. Բախտիկեան, Արաբկիր եւ Շրջակայի գիւղերը** (Պատմական-ազգագրական համառոտ տեղութիւն), Պէյրուք, 1934: Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 136-137
391. Վ. [Վրացյան Սիմոն], **«Կեանք եւ Արեստ»,** Տարեգիրք, Դ. տարի, 1934, Փարիզ: Բ. տարի, 1934, ք. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 138-139
392. Վ., **Գր. Յ. Աղաբաբեան, Հայաստանի լեռսիտները. Երկրաբանական եւ արդիւնաբերական ուսումնասիրութիւն,** Թեհրան, 1932: Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 140-141
393. Վ. Ս. [Վրացյան Սիմոն], **Ա. Գիւլխանդանեան, Հայ-թաթարական ընդհարումները:** Դ. տարի, 1933: Բ. տարի, 1934, ք. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 138-140
394. Վր. Ս., **Ա. Թերզիպաշեան, Արծիւը իր բոյնին** մէջ, 1938, Փարիզ: Զ. տարի, 1938, ք. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 107-108
395. Վ. Ս., **Առաջին մասսայական-յեղափոխական շարժումները Հայաստանում:** Մայիսեան պատմութիւնը: Նյութեր եւ փաստաթղթեր: Կազմեցին՝ Կ. Ղազարեան եւ Ս. Ներսիսեան: Երեւան, Պետհրատ, 1932: Դ. տարի, 1935, ք. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., էջ 116-120
396. Վ. Ս., **«Արագ» Տարեգիրք,** Ա. տարի, Պուքրէշ, 1933: Ա. տարի, 1933, ք. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 152-154
397. Վ. Ս., **Արմեն Սեւան, Մասիս Տարեգիրք,** Բ. տարի, 1935, Սոֆիա, 288 էջ: Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 128-130
398. Վ. Ս., **Բեն. Նարիկեան, Այգեկութք,** Նիւ Եօրք, 1937: Զ. տարի, 1938, ք. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 109-110
399. Վր. Ս., **Գ. Գիւզալեան, Պատմական խնդիրներ,** Զրատ. «Արագ» Զրատ. Ընկերութեան, ք. 1, Պէյրուք, 1937: Ե. տարի, 1934, ք. 3, յուճուար-հոկտեմբեր, Ի., էջ 113-114
400. Վր. Ս., **Գ. Լեւոնեան, Հայոց պարբերական մամուլը.** Լիակատար ցուցակ հայ լրագրութեան սկզբից մինչեւ մեր օրերը (1794-1934), Զրատ. Մելքոնեան Ֆոնդի, 1934, Երեւան: Գ. տարի, 1935, ք. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 123-124
401. Վ. Ս., **Եր. Օտեան, Ընկեր Փանջունի,** Զրատ. «Նահատակ Գրազեւ. Բարեկամներ»-ի, ք. 9, Փարիզ, 1935: Բ. տարի, 1934, ք. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 130-132
402. Վ. Ս., **Լուիզա Ասլանեան (ԼԱՍ), Հարցակա-**

³³ Տե՛ս Kemal Ali. Erzincan. Tarihi, Coğrafi, İctimai, Etnografî, İdari, İhsai Tetkikat Tecrübesi. İstanbul: Reimli Ay Matbaası T. L. Firketi, 1932, 450 s.

³⁴ Տե՛ս Масловский Е. В. Мировая война на Кавказском фронте (1914-1917гг.).- Париж, 1933.

³⁵ Ալկատի ունի հետևյալ հրատարակությունը. Langer William T. The Diplomacy of Imperialism 1890-1902. Vol. 1. New York, 1935.

Նի ուղիներով, 1936, Փարիզ, 514 էջ: Դ. տարի, 1936, թ. 5, նույններ-դեկտեմբեր, ժԵ., էջ 115-118

403. Վր. Ս., Հայաստան Գեորգեան, Վիշապների աշխարհում, հտ. Ա., «Ցանք», Վիեննա, 1934: Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 122-123

404. Վր. Ս., Մ. և Մ. Պարսամեան, «Կեանք և Արևեստ» Տարեգիրք, Ե. տարի, 1935, Փարիզ: Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 133-134

405. Վր. Ս., «Մեր Հայրենիք»-ի պատմութիւնը, [ԽՍՀՄ պատմութեան խորհրդային դասագրքի մասին], Ե. տարի, 1934, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 96-102

406. Վ. Ս., Ն. Հանգոյց, Մեր կանոնագիրը, Մատ-շար «Ընկերական գրոյցներ», թ. 1, Պէյրուս, 1937, 16 էջ: Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ժԹ., էջ 108-109

407. Վ. Ս., Նշան Պէշիթաշլեան, Ծաղրանկարներ, ծանօթ դէմքեր, ժողովրդական տիպեր, 1938, Փարիզ, 208 էջ: Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., էջ 107-109

408. Վր. Ս., Ռուբէն, Ստալինեան Սահմանադրութիւնը և Գ. Դաշնակցութիւնը, Մատ-շար «Յուսաբէր», թ. 3, Գահիրէ, 1936, 88 էջ: Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ժԸ., էջ 104-106

409. Վ. Ս., Dictionnaire Diplomatique. Paris, 1934. Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 137-138

410. Փ. Վ. [Փափագյան Վահան], Լուսեր, Ուրֆայի հերոսամարտը: Հրատ. «Սիւրիոյ Ուրֆայի Հայրենակցական Միութիւն»: Պէյրուս, Տպ. «Ազդակ», 1933: Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 148-15

411. Քիւրտեան Յ., Գ. Ն. Ալիեան, Սովստ Գ. Տաթևացի Հայոց կաթողիկոսն և իր ժամանակը, Վիեննա, Միխթարեան տպարան, 1936, էջք ժԲ.+474: Զ. տարի, 1938, թ. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 107-111

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

1. Վահրամ եպս. Մանկունի, *Գէորգ Դ. և իւր ժամանակը* (1812-1882), [կա խմբագրութեան «Երկու խօսք»-ը, աշխատութիւնը պահպանվում է Փարիզի Նուպարյան մատենադարանում], Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 1-16; Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 17-32; Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 33-48; Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 49-64; Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 65-80; Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 81-96; Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 97-112; Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 113-128; Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-

ապրիլ, Թ., էջ 129-144; Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, էջ 146-160; Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 161-176; Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 177-192; Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ԺԳ., էջ 177-192; Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 193-208; Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ԺԵ., էջ 209-224; Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ԺԶ., էջ 225-240; Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԸ., էջ 241-256; Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ԺԸ., էջ 257-272; Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 273-288; Ե. տարի, 1934, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., էջ 289-296; [վերջ Ա. մասի]⁶⁶

2. Գիւտ Միխթարեան, *Պրազիլահայ գաղութը. Սկիզբէն մինչև մեր օրերը* (արտատպուած «Վէմ» հանդեսէն), Փարիզ, 1938, [կա Ս. Վրացյանի «Երկու խօսք»-ը], Զ. տարի, 1938, թ. 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., էջ 1-8; Զ. տարի, 1938, թ. 2, յունուար-մայիս, էջ 9-24; Զ. տարի, 1938, թ. 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., էջ 25-40; Զ. տարի, 1938, թ. 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., էջ 41-54

ԼՈՒՍԱՆՎԱՐՆԵՐ

1. Ա. Վոստեան, Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 94-95
2. Ախթամար, Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ե., էջ 54-55
3. Ա. Սահրոնեան (1934, Սեպտ.), Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, Ժ., էջ 116-117
4. Ա. Սահակեան, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., էջ 116-117
5. Արամ, Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 112-113
6. Արմէն Գարո – նկարուած 1917թ. Ամերիկա-յում գաղափարակից ընկերների հետ, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 128-129
7. Արմէնակ Յոխիկեան, Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ԺԲ., էջ 52-53
8. Արիներու խումբ մը Վանի մէջ, 1918թ., Գնդացիի խումբ մը Վանի մէջ, 1918թ., Ե. տարի, 1937, թ. 2, ապրիլ-յունիս, ԺԹ., էջ 76-77
9. Բագրատ վրդ. Թաւաքալեան, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ԺԴ., էջ 96-97
10. բժ. Յ. Ջաւրեան, Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 80-81

⁶⁶ Վ. Մանկունու «Գեորգ Դ. և իւր ժամանակը» աշխատութեան Ա. մասի հրատարակման ավարտի, դրա պարագաների և տպագրական անհարկի դժվարութիւնների մասին՝ կապված Նուբարյան մատենադարանի ղեկավարութեան պահվածքի հետ, խմբագրութեան բացատրութիւնը տես Զ. տարի, թ. 1, 1938, նոյեմբեր-յունուար, էջ 113-114:

11. **Գաբրիել Սունդուկեան**, էջ 2-3, Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժ., էջ 2-3
12. **Եր. Տեր-Անդրեասեան**, Գ. տարի, թ. 2, 1935, մայիս-յունիս, ժ., էջ 112-113
13. **Է. Ակնունի**, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Ջ., էջ 20-21
14. **Թիֆլիսի հայ դերասանների և թատերասերների առաջին խումբը**, Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժ., էջ 10-11
15. **Իշխ. Յովսէփ Արղութեան**, Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 70-71
16. **Իշխանը հայ արհմերի մէջ**, Ջուղա, Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 82-83
17. **Իշխանի ժամանումը Նոր Ջուղա**, Ամենափրկիչ վանքում, Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 80-81
18. **Իսրո-Կորիւն** (նկարուած Աղթամարի կղզիի վրայ 1904-ին), Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ժԳ., էջ 68-69
19. **Լեւոն Աթաբեկեան**, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 96-97
20. **Լեւոն Թադևոսեան** – Պապաշա (Ընկերների շրջանում), Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., էջ 106-107
21. **Լեւոն Շանթ**, Գ. տարի, 1935, թ. 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 26-27
22. **«Խտրադիմայ դժրողութեան» գրքի**, Կալկաթա, 1821 շապիկի նկարը, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 4-5
23. **«Խտրադիմայ դժրողութեան» գրքի «Յաւելած»-ի նկարը**, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 12-13
24. **Կոմիտաս վարդապետ**, Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., էջ 100-101
25. **Կոմիտաս Վարդապետ Տրապիզոնի առջեւ նաւի վրա**, 1912թ., Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 118-119
26. **Կոստի Գամբարձումեան**, Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 60-61
27. **Գ. Յ. Դ. Կարոյ Ընդի. Ժողովը**, Բ. տարի, 1934, թ. 4, յուլիս-օգոստոս, Ե., էջ 12-13
28. **Հայրիկ**, [Մկրտիչ Խրիմյան], Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 32-33
29. **Հմ. Մանուկեան**, Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ժԸ., էջ 50-51
30. **Ղարա Մելիք և Արշակ Թորոսեան**, Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժԵ., էջ 70-71
31. **Ս. Զարիֆեան և իր երկու մարզիկ ընկերները** (Նահ. Զարդարեան և Խաչ. Չուլֆաեան), Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 40-41
32. **Ս. Վարանդեան և դաշն. Խէչօ**, Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 118-119
33. **Միք. Նալբանդեան**, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ժԴ., էջ 38-39
34. **Սկրտիչ Փորթուզալեան**, Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ժԺ., էջ 4-5
35. **Մուշի լեռներէն ռուսական բանակ անցած խումբին մէկ մասը**, 1. Ռուբէն, 2. Կոմս, 3. Փէթարա Մանուկ, 4. Փանառեան Տիգրան, 5. Դաշնակց. Ալունքի Պօղոս, 6. Փէթարա Ախսն, 7. Տեր-Զաքարեան, 8. Թրքական սպա Միսաք, 9. Սասունցի Մուշեղ (նկարուած Մանազկերտի մօտ հասնելու միջոցին, 1915թ. սեպտ. 16-ին), Դ. տարի, 1936, թ. 3, յուլիս-հոկտեմբեր, ժԺ., էջ 76-77
36. **Յ. Ա. Մանուչարեանց**, Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 66-67
37. **Յակոբ Քոչարեան**, Բ. տարի, 1934, թ. 3, մայիս-յունիս, Ե., էջ 90-91
38. **Յովհաննէս Թումանեան**, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 16-17
39. **Յովհաննէս վարդապետ**, Վարդան վարդապետ, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ժԴ., էջ 94-95
40. **Նար-Ղոս**, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 144-145
41. **Ներսէս եպ. Խարախանեան**, Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ժԳ., էջ 78-79
42. **Շնորհազարդ Տ. Տ. Բաբգէն Ա. Աթոռակից Ս. Կաթողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկոյ**, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ժԵ., էջ 108-109
43. **Ողբացեալ Վսեմ. Տ. Գ. Նորատունկեան**, Դ. տարի, 1936, թ. 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժԵ., էջ 106-107
44. **Պօղոս Նուբար**, Բ. տարի, 1934, թ. 1, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Գ., էջ 64-65
45. **Ռ. Զարդարեան**, Ռոստոմ, Է. Ակնունի, Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 4-5
46. **Ռոստոմ**, Գ. տարի, 1935, թ. 1, յունուար-ապրիլ, Թ., էջ 86-87
47. **Ռոստոմ Հռիփսիմեան վարժարանի բարձր դասարանի աշակերտուհիների հետ**, 1913թ., Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 92-93
48. **Սարգիս Բարսեղեան**, Բ. տարի, 1934, թ. 2, մարտ-ապրիլ, Դ., էջ 8-9
49. **Սամսոնի Ազգ. վարժարանի աշակերտներու մարզանքը**, Դ. տարի, 1936, թ. 1, յունուար-փետրուար, ժԳ., էջ 66-67³⁷
50. **Սամսոնի Ազգ. Վարժարանի աշակերտներու մարմնամարզը**, Դ. տարի, 1935, թ. 4, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, էջ 76-77

³⁷ Թթ. 49-54 լուսանկարները տրամադրել է Ան. Պալլզոյանը Բոյուսելից:

51. *Սամսոնի դպրոցի աշակերտների մարմնամարզը Թոռոմանի դաշտերում*, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, էջ 66-67
52. *Սամսոնի դպրոցի առաջին դաշտահանդեսի մրցանակաւորները*, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ժե., էջ 12-13
53. *Սամսոնի դպրոցի նուազախումբը*, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ժԱ., էջ 60-61,
54. *Սամսոնի դպրոցի նուազախումբը*, Դ. տարի, 1936, թ. 2, մարտ-ապրիլ, ժԴ., էջ 68-69
55. *Սասնոյ ապստամբութեան ղեկավարները*. 1. Անդրանիկ, 2. Մուրատ, 3. Սեպուհ, 4. Սէյտո-Պօղոս, 5. Աւետիս Բիզեան (Աւօ), 6. Կայծակ Առաքել, 7. Սմբատ, Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 58-59
56. *Ստեփան Գարայեան*, Ա. տարի, 1933, թ. 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., էջ 80-81
57. *Վան. Աշխատանքի Տուն*, Ե. տարի, 1937, թ. 1, յունուար-մարտ, ժԸ., էջ 62-63
58. *Վաստակաւոր դերասան Յ. Աբելեան*, Դ. տարի, 1936, թ. 3, մայիս-յունիս, ժԵ., էջ 106-107
59. *Տէր Խաչատուրին ուղղված Ռ. Պատկան - յանի նամակի բնագրի նկարը*, Ա. տարի, 1933, թ. 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., էջ 42-43
60. *Տիկին Եղիսաբէթ Զօրեան*, Բ. տարի, 1934, թ. 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., էջ 96-97
61. *Փարիզի «Սիփան» երգչախումբը*, Գ. տարի, 1935, թ. 3, յուլիս-օգոստոս, ժԱ., էջ 116-117
62. *Քեռի եւ Խեչօ*, Գ. տարի, 1935, թ. 2, մայիս-յունիս, ժ., էջ 48-49
63. *Ֆերտովսի*, Բ. տարի, 1934, թ. 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., էջ 20-21

ՅԱՆԿ «ՎԷՄ»-Ի ՀԱՄԱՐԱՏՎՈՒԹՅԱՆ

1933, Ա. տարի

թիւ 1, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Ա., 160 էջ
թիւ 2, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Բ., 152 էջ

1934, Բ. տարի

թիւ 1, յունուար-փետրուար, Գ., 144 էջ

թիւ 2, մարտ-ապրիլ, Դ., 144 էջ

թիւ 3, մայիս-յունիս, Ե., 112 էջ

թիւ 4, յուլիս-օգոստոս, Զ., 144 էջ

թիւ 5, սեպտեմբեր-հոկտեմբեր, Է., 144 էջ

թիւ 6, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, Ը., 136 էջ

1935, Գ. տարի

թիւ 1, 1935, յունուար-ապրիլ, Թ., 128 էջ

թիւ 2, 1935, մայիս-յունիս, ժ., 128 էջ

թիւ 3, 1935, յուլիս-օգոստոս, ժԱ., 128 էջ

թիւ 4, 1935, սեպտեմբեր-դեկտեմբեր, ժԲ., 128 էջ

1936, Դ. տարի

թիւ 1, յունուար-փետրուար, ժԳ., 128 էջ

թիւ 2, մարտ-ապրիլ, ժԴ., 128 էջ

թիւ 3, մայիս-յունիս, ժԵ., 128 էջ

թիւ 4, յուլիս-հոկտեմբեր, ժԶ., 120էջ

թիւ 5, նոյեմբեր-դեկտեմբեր, ժԷ., 120էջ

1937, Ե. տարի

թիւ 1, յունուար-մարտ, ժԸ., 112 էջ

թիւ 2, ապրիլ-յունիս, ժԹ., 112 էջ

թիւ 3, յուլիս-հոկտեմբեր, Ի., 120էջ

1938, Զ. տարի

թիւ 1, նոյեմբեր-յունուար, ԻԱ., 120 էջ

թիւ 2, յունուար-մայիս, ԻԲ., 112 էջ

թիւ 3, յունիս-սեպտեմբեր, ԻԳ., 112 էջ

թիւ 4, հոկտեմբեր-դեկտեմբեր, ԻԴ., 112 էջ

1939, Ը. տարի

թիւ 5, յունուար-մարտ, ԻԵ., 80 էջ [կիսատ մնացած համարը...]